Камуністычная партыя (бальшавікоў) Беларусі

Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

ЗЬВЯЗДА

Орган Цэнтральнага і Менскага Камітэтаў КП(б)Б

САКАВІК 26 1933 г. № 67 (4611) Год выданьня XVI

Сеньня ў нумары

ПЕРШАЯ БАЛЬШАВІЦКАЯ ВЯСНА ДРУГОЙ ПЯЦІГОДКІ І ЗАДАЧЫ КАЛГАСАЎ—ДАКЛАД САКРАТАРА ЦК КП(б)Б тав. ШАРАНГОВІЧА НА ЎСЕБЕЛАРУСКІМ ЗЬЕЗЬДЗЕ КАЛГАСЬНІКАЎ-УДАРНІКАЎ (1-2-3 СТАР.).

ЗА МЯЖОЙ:

ГЕРМАНІЯ.

РЭЙХСТАГ ПРЫНЯЎ ЗАКОН АБ ВЫКЛЮЧНЫХ ПАЎНАМОЦТВАХ (4 СТАР.).

РЭПРЭСІІ СУПРОЦЬ ЗАМЕЖНАГА ДРУКУ (4 СТАР.)

НАДЗВЫЧАЙНЫЯ СУДЫ ВА ЎСЕЙ ГЕРМАНІІ (4 СТАР.)

ПОЛЬШЧА.

УСЕАГУЛЬНАЯ ЗАБАСТОЎКА САЛІДАРНАСЬЦІ Ў ЛОДЗІ (4 СТАР.).

БАЯВЫЯ КАМУНІСТЫЧНЫЯ ДЭМАНСТРАЦЫІ Ў ВАРШАВЕ (4 СТАР.).

Першая бальшавіцкая вясна другой пяцігодкі і задачы калгасаў

Даклад сакратара ЦК КП(б)Б тав. ШАРАНГОВІЧА на ўсебеларускім зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў

I. Пяцігодка ператварыла СССР у перадавую, магутную краіну

Таварышы! Ня так даўно на студзеньскім пленуме ЦК нашай партыі і Цэнтральнай кантрольнай камісіі, а таксама на сэсіі ЦВК Саюзу і на першым усесаюзным зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў мы падводзілі вынікі тых вялікіх перамог, якія мы атрымалі за прайшоўшы час.

Тав. Сталін—правадыр і настаўнік нашай партыі, які зьяўляецца лепшым з лепшых прадаўжальнікаў справы Леніна, у сваім дакладзе на пленуме ЦК і ЦКК УсеКП(б) ярка паказаў нашай краіне і ўсяму сьвету, як мы за кароткі тэрмін ператварылі нашу краіну ў перадавую. У мінулым наша краіна была адсталая, някультурная, няпісьменная, ня меўшая буйнай прамысловасьці, у сельскай гаспадарцы працавалі з сахой, драўлянай баранай, саматужнымі прыладамі, але рабочая кляса і працоўнае сялянства, не шкадуючы ні сіл, ні энэргіі, часамі прыносячы ахвяры, здолелі за кароткі час ператварыць яе ў магутную краіну буйнай прамысловасьці, якая ніколькі не адстае ад перадавых капіталістычных краін.

Мы самі выпрабляем у нашай краіне трактары, аўтамабілі, складаныя варштаты, каштоўныя мінэральныя ўгнаеньні і ўсякія іншыя прадметы, якія раней увозілі з капіталістычных краін. Мы па гэтых важнейшых прадметах залежалі ад капіталістаў, і апошнія ў любы момант маглі перашкодзіць нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву.

Мы здолелі арганізаваць вялікую колькасьць саўгасаў, калгасаў, МТС, накіраваць па новаму, сацыялістычнаму шляху далейшае разьвіцьцё нашай сельскай гаспадаркі.

Мы пабудавалі перадавую буйную індустрыю

І што-ж мы маем? Я хачу прывесьці адно месца з дакладу тав. Сталіна на студзеньскім пленуме ЦК УсеКП(б).

Вось што гаварыў т. Сталін:

«У нас ня было чорнай мэталюргіі—асновы індустрыялізацыі краіны, у нас яна ёсьць цяпер. У нас ня было трактарнай прамысловасьці, у нас яна ёсьць цяпер. У нас ня было аўтамабільнай прамысловасьці, у нас яна ёсьць цяпер. У нас ня было варштатабудаўніцтва, у нас яно ёсьць цяпер. У нас ня было сур'ёзнай сучаснай хэмічнай прамысловасьці, яна ў нас ёсьць цяпер. У нас ня было сапраўднай сур'ёзнай прамысловасьці для выпрабу сучасных сельска-гаспадарчых машын, у нас яна ёсьць цяпер. У нас ня было авіяцыйнай прамысловасьці, у нас яна ёсьць цяпер. У сэнсе выпрабу электраэнэргіі мы стаялі на самым апошнім месцы ў сьвеце, цяпер мы высунуліся на адно з першых месц. У сэнсе здабычы нафтавых прадуктаў і вугалю мы стаялі на апошнім месцы, цяпер мы высунуліся на адно з першых месц. У нас была толькі адна адзіная вугольна-мэталюргічная база на Украіне, з якой мы з труднасьцю спраўляліся. Мы дабіліся таго, што ня толькі паднялі гэту базу, але стварылі яшчэ новую вугольна-мэталюргічную базу на Ўсходзе, якая складае гонар нашай краіны. Мы мелі толькі адну адзіную базу тэкстыльнай прамысловасьці на Поўначы нашай краіны. Мы дабіліся таго, што будзем мець у бліжэйшы час дзьве новыя базы тэкстыльнай прамысловасьці ў Сярэдняй Азіі і Ўсходняй Сібіры. Мы ня толькі стварылі новыя галіны прамысловасьці, але мы іх стварылі ў такім маштабе і ў такіх разьмерах, перад якімі бляднеюць маштабы і разьмеры эўрапэйскай індустрыі».

Вось што сказаў т. Сталін.

Як-жа канкрэтна ўсё гэта выглядае, калі ўзяць асобныя нашы будовы? Калі мы возьмем, напрыклад, Магнітабуд, Кузьнецкбуд, ДнепраДЭС і г. д., дык як быццам здаецца, што асаблівага нічога тут няма, а на справе? Возьмем Кузьнецкбуд. Гэта камбінат, пабудаваны на чыстым полі ў тайзе за кароткі час, дзе цяпер жыве больш 200 тыс. насельніцтва, дзе цяпер вялікая колькасьць рабочых.

Мы пабудавалі такія заводы, якія выпускаюць трактары: Сталінградзкі, Харкаўскі, Пуцілаўскі завод, які зараз ператвараецца ў завод па выпрабе легкавых аўтамабіляў. Заканчваем будаўніцтва Чэлябінскага трактарнага заводу. Мы пабудавалі такія заводы, якія выпрабляюць складаныя с.-г. машыны, завод камбайнаў, г. зн. такіх машын, якія самі жнуць, малоцяць, сартуюць збожжа і зьвязваюць у мяшкі.

Мы пабудавалі заводы, якія выпрабляюць аўтамашыны—у Ніжнім Ноўгарадзе, зараз г. Горкі, у Маскве—завод імя Сталіна (былы АМО), а таксама ў Яраслаўлі. Кожны з гэтых заводаў выпускае за год столькі машын, колькі ў стары час уся царская Расія выпрабляла за 10 год.

Мы маем буйныя новапабудаваныя заводы, якія выпрабляюць магутныя паравозы і вагоны, буйныя турбіны і рознае абсталяваньне для чорнай мэталюргіі і апалавай прамысловасьці.

Адначасова, таварышы, мы маем рад заводаў, якія выпрабляюць самалёты самай навейшай тэхнікі, якія выпрабляюць варштаты, зброю і самай навейшай тэхнікі ваенныя прылады, каб узброіць нашу Чырвоную армію.

Мы маем заводы, якія самым грунтоўным парадкам пераабсталяваны. Возьмем завод імя Сталіна, які выпускае аўтамашыны. У 1927-28 годзе гэты завод меў каля 2.000 рабочых, зараз, у 1932 годзе, працуе на гэтым заводзе 15.124 чалавек. Завод «Чырвоны Пуцілавец», які выпрабляе трактары, у 1927-28 г. меў каля 10 тыс. рабочых, а зараз ён мае 20.249 чал. Завод «Сьветлана» меў рабочых 583, а зараз 5.090. На 23 пераабсталяваных прадпрыемствах мы мелі ў 1928-29 г. 54 тыс. рабочых, а зараз 139.710.

Вось бачыце, таварышы, з гэтага кароткага агляду, як выканаў дырэктывы партыі па індустрыялізацыі нашай краіны, куды ідуць матэр'яльныя і людзкія сродкі, якія наша краіна з усёй напружанасьцю мабілізуе для таго, каб будаваць сацыялізм.

І вось пабудаваўшы такую буйную індустрыю, мы павінны аўладаць навейшай тэхнікай на гэтых пабудаваных буйных прадпрыемствах.

Студзеньскі пленум ЦК і ЦКК УсеКП(б) таму зусім правільна і своечасова ўказаў на тое, што «ў адрозьненьне ад першай пяцігодкі другая пяцігодка будзе ў пераважнасьці пяцігодкай **асваеньня** новых прадпрыемстваў у прамысловасьці, пяцігодкай **арганізацыйнага ўмацаваньня** новых прадпрыемстваў у сельскай гаспадарцы—калгасаў і саўгасаў; што, бязумоўна, ня выключае, а мяркуе далейшае разьвіцьцё новага будаўніцтва».

У сувязі з такімі буйнымі посьпехамі, якія мы атрымалі ў галіне нашай індустрыі, можна сьмела пераключыць нашы буйнейшыя гіганты на выпраб такіх машын, такой тэхнікі, якая ўзброіць Чырвоную армію на выпадак, калі хто-небудзь паспрабуе на яе напасьці. Мы зможам забясьпечыць такой тэхнікай нашу Чырвоную армію, з якой яна зможа даць рашучы і моцны адпор ворагам. **(Воплескі).**

Сельская гаспадарка ўзброілася новай тэхнікай

На падставе правільнага ажыцьцяўленьня ленінскай лініі нашай партыі ў адносінах да сялянства, на падставе дасягнутых посьпехаў у індустрыялізацыі мы атрымалі небывалыя посьпехі і ў галіне сельскай гаспадаркі.

Мы за пяцігодку далі сельскай гаспадарцы 120 тыс. трактараў. За апошнія чатыры гады арганізавалі 2.446 МТС з навейшымі машынамі. За апошнія тры гады па Саюзе арганізавалі 200 тыс. калгасаў з ахопам звыш 60 проц. сялянскіх гаспадарак. Арганізавана 5.000 саўгасаў. Саўгасы і калгасы ў Савецкім саюзе займаюць зараз каля 80 проц. усёй пасеўнай плошчы.

У сувязі з ростам нашых саўгасаў і калгасаў, у сувязі з узбраеньнем нашай сельскай гаспадаркі навейшымі складанымі машынамі мы павялічылі пасеўную плошчу ў параўнаньні з даваеннымі часамі на 30 млн. га.

Вы пэўна чулі і чыталі, што тав. Ленін у свой час гаварыў: калі-б мы здолелі выпусьціць 100 тыс. навейшых трактараў на нашы палі, тады беднякі і серадзнякі сказалі-б, што яны зараз за камуну. Мы партыя Леніна, ажыцьцяўляючы ленінскую лінію, выконваючы яго заветы,—выпрабілі ня 100 тыс. трактараў у 1932 г., а 120 тыс. трактараў. **(Воплескі).**

Што сабой прадстаўляюць тыя заводы, якія выпрабляюць гэтыя складаныя машыны і трактары? Я прывяду некалькі даных. Напрыклад, будаўніцтва Саюзсельмашу ў Растове каштавала 298 млн. руб., будаўніцтва Сталінградзкага трактарнага заводу каштуе 125 млн. руб. (з якіх 35 млн. руб. золатам), будаўніцтва Харкаўскага трактарнага заводу каштуе 121 млн. (з іх 10 млн. руб. золатам), Чэлябінскі трактарны завод каштуе 155 млн. руб. (з іх 18 млн. руб. золатам) і г. д.

Вось што пабудавалі мы, вось колькі мы выдаткавалі сродкаў на гэтыя асноўныя заводы нашай прамысловасьці, якая дае сельскай гаспадарцы лепшыя складаныя машыны, перарабляючы сельскую гаспадарку на аснове новай тэхнікі.

Усяго гэтага мы дасягнулі дзякуючы таму, што цьвёрда па-бальшавіцку змагаліся за выкананьне пяцігодкі за чатыры гады, перамагалі і перамагаем на гэтым шляху труднасьці. Гэтых перамог мы дасягнулі таму, што не адхіляліся ад лініі партыі, цьвёрда ішлі па ленінскім шляху, рашуча змагаліся з клясавым ворагам, ліквідавалі кулацтва як клясу. Гэтыя перамогі дасягнуты дзякуючы таму, што нашай партыяй кіруе ленінскі ЦК УсеКП(б) на чале з правадыром партыі тав. Сталіным.

Чырвоная армія—на варце будаўніцтва сацыялізму

Таварышы, краіна Саветаў, наш Савецкі саюз, наш рабоча-сялянскі ўрад, наша партыя як і раней стаялі на тым, каб праводзіць палітыку міру. Гэта мы даказваем на ўсіх адрэзках часу, ня гледзячы на тое, што нашы ворагі—капіталісты—робяць шмат усякіх правакацый. Вам памятна правакацыя, якая была на кітайска-ўсходняй чыгунцы. Вы памятаеце правакацыю, якая была выклікана забойствам нашага паўпрэда ў Варшаве. Гэта найбольш памятна для працоўных Беларусі. Вы ведаеце цэлы рад іншых выпадкаў. Вы чытаеце ў газэтах, як нашы прадстаўнікі, выступаючы на канфэрэнцыях, якія праводзяцца капіталістычнымі краінамі, выступаюць і ўвесь час настойваюць на поўным разбраеньні, настойваюць на тым, каб праводзіць палітыку міру. Мы ўвесь час праводзім і будзем праводзіць гэту лінію.

Тав. Сталін на XVI зьезьдзе сказаў наступнае: «Ні аднэй пядзі чужой зямлі ня хочам, але і сваёй зямлі, ні аднаго вяршка сваёй зямлі не аддамо нікому». **(Воплескі).**

І вось, кіруючыся гэтым указаньнем, наша партыя праводзіць палітыку міру.

Але мы павінны сказаць наступнае.

Мы навучаны жорсткім вопытам, мы за 15 год прайшлі вялікую школу. «Мы за палітыку міру, мы ўсямерна абараняем гэту палітыку, выкрываем усякія спробы ўцягнуць нас у вайну, і напасьці на нас, але мы гаворыць—не зявай».

Зараз мы падпісваем пакты аб ненападзе. Мы падпісалі з Польшчай, з Францыяй і з іншымі краінамі. Пакт гэта значыць, каб мы іх не чапалі і каб яны нас не чапалі. Але мы ведаем, што пакты падпісваюцца, а ў гэты час ідзе шырокая падрыхтоўка ўзбраеньня для таго, каб напасьці ў першую чаргу на нас. Краіна Саветаў, краіна дыктатуры пралетарыяту падпірае пад горла капіталістам. Гэта новая краіна, новая сыстэма, існаваньне якой разбурае ўсю капіталістычную сыстэму. **(Воплескі).**

Буржуазія добра ведае, што трэба ў першую чаргу зьнішчыць гэту краіну, каб можна было расправіцца з рэвалюцыйным пралетарыятам і сялянствам у сваіх краінах.

Памятаючы гэта, мы ўмацоўваем абароназдольнасьць нашай краіны і ў першую чаргу ўмацоўваем нашу слаўную гераічную Чырвоную армію.

Чым наша армія можа ганарыцца? Яна можа ганарыцца тым, што яна зараз узброена новымі тэхнічнымі прыладамі—самалётамі, танкамі, якія ходзяць з хуткасьцю 70 і звыш кілёмэтраў у гадзіну. Наша Чырвоная армія аснашчона і іншымі відамі тэхнікі, якая ня ўступае капіталістычным краінам. **(Воплескі).**

Наша Чырвоная армія можа ганарыцца тым, што яна акружана вялізарнымі сымпатыямі, дапамогай, клопатамі з боку рабочых і сялян нашага Савецкага саюзу. Наша Чырвоная армія можа ганарыцца, а разам з ёю і мы, тым, што мы зрабілі яе маналітнай, моцнай, і яна ведае, за што будзе біцца, за што змагаецца. Яна ведае, што яна змагаецца за інтарэсы рабочых і сялян, за інтарэсы дыктатуры пралетарыяту. І таму, таварышы, мы можам сьмела сказаць, што з такой Чырвонай арміяй мы не баімся нікога. **(Воплескі)**

Толькі дзякуючы ўсяму гэтаму мы ня маем зараз узброенага нападу на Савецкі саюз з боку капіталістаў, бо наша магутнасьць і ў прыватнасьці моц Чырвонай арміі спрымліваюць капіталістаў. Яны разумеюць, што калі зараз напасьці на нас, дык мы дамо рашучы адпор. Нам трэба цьвёрда памятаць, што капіталісты ў любы момант могуць напасьці на нас і таму трэба быць гатовымі ў любы момант даць ім адпор. Асабліва гэта мы павінны зарубіць сабе на носе, жывучы на граніцы з белапанскай Польшчай.

II. Посьпехі сацыялістычнага будаўніцтва ў БССР

Таварышы, а як наша Савецкая Беларусь выглядае ў сувязі з тымі посьпехамі, якія мы заваявалі?

Дасягненьні сацыялістычнага будаўніцтва Савецкага саюзу ёсьць дасягненьні і БССР, якая зьяўляецца неадлучнай часткай нашага вялікага Савецкага саюзу. Толькі таму, што Беларусь знаходзіцца ў складзе СССР, толькі пры яго дапамозе яна дасягнула вялізарнейшых посьпехаў. Таму, што наша партыя з часу свайго існаваньня праводзіла ленінскую лінію ў нацыянальнай палітыцы. На ша сацыялістычнае будаўніцтва ў Беларусі неадлучна зьвязана з посьпехамі Савецкага саюзу таму, што мы атрымалі і атрымліваем вялізарную дапамогу, каб падцягнуць нашу адсталую ў мінулым Беларусь да перадавых сацыялістычных рэспублік.

Прадукцыя нашай прамысловасьці вырасла за гэты час з 200 млн. руб. (я маю на ўвазе 1927-28 г.) да 852 млн. руб., або на 416 проц., а па СССР мы мелі рост на 219 проц. Значыць, мы расьцём больш шпаркімі тэмпамі, значыць гэтым падцягваецца наша БССР да перадавых рэспублік СССР.

Нашы посьпехі ў разьвіцьці прамысловасьці

У нашу прамысловасьць, дзякуючы дапамозе савецкага ўраду, мы ўклалі за чатыры гады капіталаўкладаньняў на 264 млн. руб., або 105 проц. ад намечаньняў па пяцігодцы. Мы пабудавалі такія буйныя прадпрыемствы ў Беларусі, як 1-я БелДРЭС, Гомельскі шкляны завод, швэйныя фабрыкі «Камінтэрн», імя Валадарскага, «Сьцяг індустрыялізацыі», Бабруйскі дрэваапрацоўчы камбінат, Крычаўскі цэмэнтны завод, завод імя Кагановіча ў Гомелі, які нас учора вітаў, запалкавая ф-ка «Пралетарская перамога» і рад іншых новых прадпрыемстваў. На сродкі Савецкага саюзу ў нас пабудавана 61 МТС, ільназаводы; усе мэліярацыйныя работы, якія шырока разгорнуты ў Беларусі, таксама ідуць за кошт саюзнага бюджэту. Вялізарную дапамогу мы атрымалі і на культурнае будаўніцтва. Таму, таварышы, мы ў Беларусі маем такія вялікія перамогі ў сэнсе разьвіцьця нашай прамысловасьці, у сэнсе разьвіцьця сельскай гаспадаркі.

Вось яшчэ некаторыя даныя: прадукцыя прамысловасьці Беларусі ў параўнаньні з даваенным часам павялічылася ў 8 раз (я бяру 1932 г.). Прамысловых рабочых у 1927-28 г. (я не гавару аб 1920-21 г., калі мы выгналі белапольскіх акупантаў і распачалі сацыялістычнае будаўніцтва) было 54 тыс. чал., а зараз мы налічваем 124 тыс. чал.

Характэрна прывесьці некаторыя даныя адносна перабудовы старых прадпрыемстваў, правільней, не перабудовы, а фактычна пабудовы новых прадпрыемстваў. Такіх прадпрыемстваў мы перабудавалі 68. Для характарыстыкі возьму некаторыя заводы. Скажам, машынабудаўнічы завод імя Варашылава ў горадзе Менску, які ўчора вас вітаў. Раней, у 1913 г., гэта была дробная майстэрня, якая называлася «Энэргія», дзе налічвалася 15 рабочых. Зараз гэта вялізарны завод, які налічвае звыш 1.000 рабочых і выпрабляе сьвідравальныя варштаты, гравійсартоўкі, камнядрабілкі, такарныя варштаты, запасныя часткі для трактараў і іншыя прылады. Чыгуналіцейны машынабудаўнічы завод «Камунар» (таксама ў горадзе Менску) раней, у 1913 г., складаўся з 2-х заводзікаў, якія налічвалі менш 300 рабочых. Зараз гэты завод налічвае больш за 1.000 рабочых. Ён выпрабляе камнядрабілкі, гонтарэзкі, катлы і г. д. Машынабудаўнічы завод «Пралетары» ў Гомелі раней, у 1913 г., быў звычайнай майстэрняй, якая налічвала 26 рабочых. Зараз ён налічвае каля 1.000 рабочых. Выпрабляе ён лябёдкі, растворамяшалкі і інш. складаныя машыны. Вазьмеце той самы Менск, няўжо можна параўнаць Менск у 1921-22 г. з цяперашнім у сэнсе разгортваньня прамысловага будаўніцтва.

Такім чынам, таварышы, дзякуючы дапамозе Савецкага ўраду і таму энтузіязму і геройству, якія праявіла рабочая кляса Беларусі, мы маем вялізарны рост па лініі нашай прамысловасьці.

Сацыялістычная перабудова сельскай гаспадаркі

Для таго, каб былі больш зразумелымі тыя посьпехі, якіх мы дасягнулі ў галіне сацыялістычнай перабудовы сельскай гаспадаркі, трэба прывесьці даныя адносна таго, што мы мелі ў мінулым.

Да рэвалюцыі больш паловы ўсёй зямлі Беларусі (сюды ўключаецца Менская, Магілеўская, Віцебская, Віленская і Гарадзенская губ.) належала купцом, панам, князём, папом. З 22.228.000 дзесяцін належала памешчыкам, князём і папом 11.645.000, а на долю ўсіх сялян—беднякоў і серадзнякоў, а таксама і кулакоў прыходзілася 10.384.000 дзесяцін. Такая колькасьць зямлі належала чатыром мільёнам сялян ды трэба мець на ўвазе, што тут была і кулацкая зямля.

У Беларусі прыблізна было каля 200.000 батракоў. Малазямельле і безьзямельле прымушалі сялянскую беднату ісьці на заработкі і перасяляцца ў іншыя краіны. За 20 год перасялілася ў Сібір 642.000 чал., паехала ў Амэрыку 800.000 чал., астатняя бедната і маламоцная частка серадзнякоў гнулі сьпіну на рабоце ў кулакоў і памешчыкаў.

Беспрацоўя ў нас няма, мы ня маем ніводнага беспрацоўнага. Хто толькі хоча добрасумленна аддаваць сваю працу на справу сацыялістычнага будаўніцтва, ён можа ў любы час у любым месцы знайсьці работу і працаваць.

Калі раней сяляне—беднякі і батракі апрацоўвалі зямлю памешчыкам, князём, папом, дык зараз, з ліквідацыяй кулацтва як клясы, мы адабралі зямлю ад кулакоў і маем наступныя дасягненьні. Пад канец 1932 г. мы маем у Беларусі 429 саўгасаў, 9.181 калгас, у якія ўваходзіць 45 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак Беларусі. На адну гаспадарку ў калгасе ў 1932 г. прыходзілася 6,30 га зямлі, а на адну аднаасобную гаспадарку—3,52 га зямлі.

Вы бачыце, што ўся гэта зямля па мешчыкаў і кулакоў перадана беднякам, серадняком, калгасам, і пытаньне аб малазямельлі ў нашых калгасах не стаіць. Калгасам аддана лепшая зямля, калгасам далі столькі зямлі, што трэба толькі як належыць яе скарыстаць, апрацаваць, каб атрымаць найлепшы ўраджай. Калгасы і саўгасы займаюць каля 60 проц. усёй пасеўнай плошчы.

Мы мелі ў 1928 г. 123 трактары, а на 1 студзеня 1933 г. мы маем 2.822 трактары магутнасьцю ў 33.395 конскіх сіл, арганізавана 61 МТС. МТС павінны будуць засеяць больш трэцяй часткі ўсіх нашых калгасных палёў.

Буйнай рагатай жывёлы ў калгасах налічваецца 381 тыс. шт., а ў 1928 г. было толькі 12.466 шт. Колькасьць сьвіней вырасла з 3.180 шт. у 1927-28 г. да 130 тыс. шт.

Посьпехі ў культурным будаўніцтве

Для таго, каб пэўней было відаць, якія вялізарнейшыя посьпехі мы заваявалі ў будаўніцтве сацыялізму ў нас, на Беларусі, я хачу прывесьці яшчэ даныя аб культурным будаўніцтве. Мы мелі з пачатку рэвалюцыі, калі ўзялі ўладу, каля 70 проц. няпісьменных рабочых, сялян і працоўных. Яшчэ ў 1926 годзе мы мелі 40,7 проц. няпісьменных, а ў 1933 годзе поўнасьцю ліквідавана ў нашай рэспубліцы няпісьменнасьць, і БССР абвешчана рэспублікай суцэльнай пісьменнасьці.

У школах II канцэнтру навучалася ў 1927-28 г. 56.000 дзяцей рабочых і сялян, а ў 1932 г.—189.000. Усе дзеці, скончыўшы ў 1932 годзе 4 і 5 групы, у 1933 г. поўнасьцю забясьпечаны вучобай у 5 і 6 групах.

Раней у Беларусі ня было ні аднэй вышэйшай навучальнай установы, і толькі ў 1921 г. мы арганізавалі унівэрсытэт. У 1927-28 г. былі тры вышэйшыя навучальныя ўстановы; на 1 студзеня 1933 г. мы маем ужо 28 вышэйшых навучальных устаноў. Раней слухачоў было 4.480 чал., а зараз слухачоў у вышэйшых навучальных установах 9.990 чал., а ў 1933 г. будзе 13.237 чал. Я ўжо не пералічваю цэлага раду даных адносна нашых рабфакаў. У 1927-28 г. было 6 рабфакаў, а зараз мы маем 37 рабфакаў. Тэхнікумаў у 1927-28 г. было 30, зараз—102.

Мы маем такое становішча, калі ў 1927-28 г. дзяцей ва ўзросьце ад 8 да 11 год навучалася толькі 68 проц., а ў 1932-33 г. дзеці гэтага ўзросту ў БССР цалкам ахоплены вучобай.

Акрамя гэтых агульных дасягненьняў мы маем вялікія дасягненьні ў павялічэньні колькасьці выдаваемых кніг, газэт, у прыватнасьці, на мовах нацменшасьцяй, у галіне тэатру, кіно, радыё. Расьце колькасьць школ, якія навучаюць дзяцей на роднай мове: расійскай, яўрэйскай, літоўскай, польскай і інш. Вось вынікі барацьбы за ажыцьцяўленьне ленінскай нацыянальнай палітыкі. Гэта вынік тэй барацьбы, якую вяла і вядзе рабочая кляса і працоўнае сялянства нашай Беларусі разам з пралетарыятам усяго Савецкага саюзу за сацыялістычнае будаўніцтва. І мы, таварышы, можам зараз сьмела сказаць, што гэтыя дасягненьні, гэтыя перамогі, гэтыя вынікі мы атрымалі толькі таму, што ідзем па вернаму, выпрабаванаму шляху, які нам паказаў наш настаўнік Ленін.

Наша барацьба з контр-рэвалюцыйнай прышчэпаўшчынай і нацдэмаўшчынай

Мы мелі спробы нацдэмаў, прышчэпаўцаў накіраваць разьвіцьцё нашай сацыялістычнай Беларусі на іншы шлях, на шлях капіталістычны, на гэты шлях, які вёў нас пад ярмо фашысцкай Польшчы, на шлях, які вёў нас да аднаўленьня капіталізму. Гэтыя людзі **нацыянал-дэмакраты,** вылюднікі імкненьняў і жаданьняў беларускага кулацтва — хацелі ў свой час прадаць Беларусь нямецкім капіталістам, а потым фашысцкай Польшчы. Яны імкнуліся насадзіць кулакоў-хутаран, імкнуліся тармазіць калектывізацыю вёскі, выступалі супроць трактара, супроць савецкай улады. У капіталістычную хацелі ператварыць Беларусь Прышчэпаў, Лёсік, Ластоўскі і інш. нацыянал-дэмакраты.

Вось што казаў адзін з кіраўнікоў контр-рэвалюцыйнай нацдэмаўскай арганізацыі:

«Нашай канчатковай мэтай было зьвяржэньне савецкай улады і ўстанаўленьне беларускай народнай рэспублікі пад пратэктаратам Польшчы».

Лёсік — адзін з кіраўнікоў гэтай арганізацыі — ў сваіх паказаньнях пісаў:

«Нашы надзеі для зьвяржэньня савецкай улады мы ўскладалі на вайну з Польшчай, інтэрвэнцыю...»

Гэтым нацдэмам, прышчэпаўцам удалося даволі шырока разгарнуць сваю працу ў сувязі з тым, што з нашага боку ня было належнай пільнасьці і на культурным фронце, і на фронце сельскай гаспадаркі.

Вы ведаеце, што Прышчэпаў быў найбольш яркім прадстаўніком кулацтва, ён насаджваў кулацкія хутары. Да арганізацыі савецкай улады ў Беларусі было 22 проц. хутароў з агульнай колькасьці сялянскіх гаспадарак. Пры прышчэпаўшчыне было дадаткова арганізавана яшчэ 18 проц. хутароў. Такім чынам гэта колькасьць павялічылася да 40 проц. Нам даказвалі, што нельга на беларускую глебу пускаць трактары, машыны. Прышчэпаўцы вялі рашучую барацьбу супроць трактара. Яны рабілі ўсё, што залежыла ад іх, для таго, каб выкарчаваць трактары, машыны, каб замест калгасаў арганізоўваць хутары, пасёлкі. Яны фактычна ішлі па шляху закабаленьня беднякоў і серадзнякоў, каб зноў даць панаваць кулаком і памешчыкам.

Мы пад кіраўніцтвам партыі разграмілі прышчэпаўцаў і нацдэмаў, змаглі як трэба і куды належыць іх пасадзіць і накіраваць **(воплескі),** бо мы пад выпрабаваным кіраўніцтвам нашай партыі заўсёды і на кожным вучастку кіраваліся аднэй мэтай — ніякага павароту назад. Мы павінны ісьці наперад, будаваць сьветлае будучае наша жыцьцё **(воплескі).**

Нядаўна органамі ДПУ выкрыта контр-рэвалюцыйная арганізацыя, якая займалася шкодніцтвам у сельскай гаспадарцы: псавалі трактары і машыны, паніжалі ўраджайнасьць, рабілі сьвіньням знарок такую, прышчэпку, што яны дохлі, праводзілі шкодніцкае землеўпарадкаваньне і т. п.

Гэтыя людзі прышчэпаўцы, эсэры і нацдэмы (частка з якіх ужо расстраляна)—ставілі сваёй мэтай фактычна аднавіць уладу капіталістаў у нашай краіне, стварыць становішча голаду ў краіне.

Чаму гэтыя людзі маглі доўгі час шкодзіць нашай сацыялістычнай сельскай гаспадарцы? Асноўныя прычыны заключаюцца ў наступным:

Рад кіруючых работнікаў, якія працавалі ў кіраўніцтве сельскай гаспадаркі (Масюкоў, Ісаенка і інш.), страцілі рэвалюцыйную пільнасьць, апынуліся ў палоне шкоднікаў, даверылі кіраўніцтва сельскай гаспадаркай шкоднікам. У рабоце зямельных органаў зусім дрэнна была разгорнута крытыка і самакрытыка, была сямейнасьць. Людзей не ацэньвалі па іх справе, а па прынцыпу «сваіх», гніла-ліберальна адносіліся да людзей, якія перарадзіліся, г. зн. па сваёй сутнасьці перасталі быць камуністамі. Людзі ня столькі выконвалі дырэктывы партыі, колькі гаварылі пра выкананьне гэтых дырэктыў.

Многія работнікі ня ведалі сельскай гаспадаркі, кіравалі ёю «наогул».

Шкодніцтва ў сельскай гаспадарцы, наша адставаньне ў галіне загатовак і іншыя факты дрэннай работы павінны быць цьвёрда ўлічаны з тым, каб перабудоўваць кіраўніцтва сельскай гаспадаркай і лепш працаваць. З боку ЦК і СНК па радзе галін работы ўжо прыняты адпаведныя меры (умацаваньне органаў Наркамзему, пасылка вялікай колькасьці работнікаў у калгасы і саўгасы).

Нам неабходна рашуча палепшыць кіраўніцтва сельскай гаспадаркай, выкараніць саноўна-бюракратычныя мэтады работы, ацэньваць людзей не па словах, а па справе, узмацніць рэвалюцыйна-бальшавіцкую пільнасьць, адкінуць з работы тых, хто ня хоча і ня ўмее па-новаму працаваць, вылучаць новых здольных працаўнікоў-бальшавікоў.

(Працяг на 2 стар.)

Працяг дакладу тав. ШАРАНГОВІЧА

Кіруючыся ўказаньнямі тав. Сталіна, трэба дабіцца неадкладнага пералому ў рабоце нашых калгасаў, рашуча палепшыць работу па падрыхтоўцы да веснавой сяўбы, палепшыць работу сельскіх саветаў, камсамолу, прафсаюзаў, ачысьціць апарат ад чужых, клясава-варожых элемэнтаў.

Трэба памятаць, што за апошні час мы маем ажыўленьне нацдэмаўскіх элемэнтаў: клясава-варожыя выступленьні ў літаратуры і інш., клясава-варожыя элемэнты актыўна выступаюць супроць правільнага ажыцьцяўленьня ленінскай нацпалітыкі партыі. У радзе месц мы мелі грубыя скажэньні нацпалітыкі, якія выгодны толькі нашым клясавым ворагам. У нас яшчэ не разгорнута як належыць работа за аб'яднаньне працоўных усіх нацыянальнасьцяй для сумеснай рэвалюцыйнай барацьбы.

Усё гэта патрабуе ўсямернага павышэньня бальшавіцкай пільнасьці на фронце нацыянальна-культурнага будаўніцтва, бязьлітаснай і непрымірымай барацьбы з клясава-варожымі выступленьнямі і скажэньнямі лініі партыі ў нацыянальным пытаньні.

Трэба памятаць, што клясавы вораг яшчэ не дабіт. Ён амаль не выступае адкрыта, а часьцей за ўсё пралазіць на работу ў калгасы, у нашы ўстановы і там шкодзіць сацыялістычнаму будаўніцтву. Трэба ўмець заўсёды своечасова выкрыць кулацкую дзейнасьць і нанесьці па кулаках і іншых антысавецкіх элемэнтах рашучы сакрушальны ўдар.

Нашы органы пралетарскай дыктатуры — ДПУ стаяць на верным пасту, і мы ня толькі садзім тых, хто прабуе тармазіць нашу работу, і шкодзіць, але мы іх і расстрэльваем (воплескі).

III. Калгасны шлях—адзіна правільны шлях

Як жывецца зараз калгасьнікам у калгасах — лепш чым у аднаасобных гаспадарках ці горш?

Я думаю, што дэлегаты калгасьнікі-ўдарнікі лепш за мяне, выходзячы са свайго вопыту, са сваёй барацьбы, скажуць пра гэта. Аднак, я хачу прывесьці некаторыя даныя, якія ў мяне ёсьць як са свайго ўражаньня ў часе знаходжаньня на месцох, а таксама і з ацэнкі саміх калгасьнікаў.

Тут, таварышы, нельга падыйсьці да ўсіх аднолькава. Ёсьць у нас калгасы, дзе лепш працуюць, дзе дысцыпліна пастаўлена як належыць, дзе па-гаспадарску адносяцца да калгасу, — там жывуць лепш. Дзе лодыры, дзе гультаі, дзе няма працоўнай дысцыпліны, дзе няма гаспадарчага парадку, дзе кажуць, што гэта не маё, гэта ўсё роўна калгаснае і мяне не датычыць, там парадку няма, там жывуць горш, там жывуць дрэнна і зразумела шкодзяць і самім сабе, і дзяржаве.

(Голас з месца — правільна).

Вось, таварышы, некаторыя прыклады з паасобных калгасаў. Я буду прыводзіць усё тое, што ўзята з саміх калгасаў, тое, што гавораць самі калгасьнікі, бо лепш за саміх калгасьнікаў ня скажаш.

Калгас „Колас" паказвае, як трэба гаспадарыць

Калгас «Колас», Грабянёўскага сельсавету, Магілёўскага раёну мае ўсяго зямлі 413 га. У калгасе — 60 гаспадарак. Там ёсьць МТКФ — 143 штукі жывёлы, кароў — 118. Кароў старэй за 2 гады — 94, бугаёў — 4, авечак — 25, коняй — 42.

У калгасе працаздольных — 104. Удзельнікаў у рабоце — 100. Ня прымалі ўдзелу ў рабоце 4 жанчыны, якія маюць па 3-4 малых дзяцей. Калгасьнікамі, якія працуюць на палявых работах, выпрацавана за 9 месяцаў 1932 г. працадзён да 50 — 0, да 100 — 4, да 150 — 9, да 200 — 24, да 250 — 40, да 300 — 7, больш 300 — 5.

Ураджай калгасу: жыта—7 цэнт. з га, пшаніцы яравой — 11,5, ячменю — 12,2, аўса — 7,4, бульбы — 84 цэнтнэры з га. Такі ўраджай атрыман таму, што ўвосень 1931 г. зямля была зазяблена, ячмень пасеян 6-7 мая; уся веснавая сяўба ў калгасе закончана 30 мая; усю бульбу акучвалі два разы; сеялі толькі адсартаваным і пратручаным пасеўным матар'ялам; коні на працягу сяўбы былі забясьпечаны кармамі, прымацаваны да паасобных калгасьнікаў; своечасова падрыхтаваліся да сяўбы; адрамантавалі інвэнтар і г. д. З іншымі гаспадарчымі кампаніямі таксама справіліся своечасова. Сена ўбралі за 20 дзён. Азімыя пасеялі з 20 жніўня па 10 верасьня. пасеў звыш раённага пляну 30 га на нова асвоеных землях. Малацьбу пачалі 20 ліпеня і ўжо 5 верасьня скончылі загатоўкі збожжавых і бульбы. Плян перавыканалі.

Што атрымалі пасьля гэтага на працадзень? Збожжавых — 1 кгр. 978 гр., бульбы — 7 кгр., грашыма — 1 руб. 42 к. Калгасьнік Баліцкі Болік з 1 мая выпрацаваў 262 працадні. Атрымаў: збожжа 518 кгр., бульбы — 1.384, грошай — 342 р. 04 к.

Калгасьніца Хайкіна Шыфра з 1-га мая выпрацавала 209 працадзён. Атрымала: збожжа — 413 кгр., бульбы — 1.463 кгр., грошай — 296 руб. 78 кап.

У калгасьніка Савіцкага Віктара 6 душ сям'і, працаздольных — двое: сам і жонка. Атрымаў: збожжа —816 кгр., бульбы — 2.898 кгр., грошай — 587 руб.

У калгасе няма ні аднаго калгасьніка, які-б сказаў, што няма хлеба або няма бульбы. Усе калгасьнікі цалкам забясьпечаны да новага ўраджаю.

Калгасьнік Хайкін Лейба. «Жыў я, — кажа Лейба, — у вёсцы Гуляшы, меў 3 га зямлі. З абодвух бакоў была зямля кулака Царонкава. Выпусьціць ён сваіх коняй, кароў, папсуюць мае засевы. «На што, кажу, коняй ды кароў пускаеце на маё жыта». «А тае куры мала мой ячмень патанталі» — гаворыць Царонкаў. А цяпер у калгасе я ніякаму кулаку не падпарадкуюся і ўсё ў мяне ёсьць.

Працоўная дысцыпліна ў калгасе добрая, нават за 1932 год ні аднаго калгасьніка ня прышлося прыцягваць да адказнасьці за нявыхад на работу, а на прэміі лепшых ударнікаў выдаткавалі 600 руб.

З 60 гаспадарак 30 маюць сваіх кароў, а дробную жывёлу і птушак маюць усе калгасьнікі. На набыцьцё кароў у 1932 годзе калгасьнікам выдана дапамога ў 2.700 руб.».

Хто-ж кіруе гэтым калгасам? Беленькі Лазар. Да рэвалюцыі служыў у памешчыка, а пасьля рэвалюцыі — дырэктар саўгасу, старшыня цагельнай арцелі, а з мая 1932 году — старшыня калгасу. Члены праўленьня і брыгадзіры ў большасьці беднякі, а частка — былыя саматужнікі. Сыстэматычнай работы з актывам не вядзецца, але ёсьць чалавек 25 актывістаў, якія заўсёды прысутнічаюць на пасяджэньнях праўленьня.

Працуе школа дарослых, якую наведвае 14 калгасьнікаў, школа працуе штодзенна. Працуе агрогурток два разы ў тыдзень, які наведвае 20 чал. І школай і гуртком кіруюць настаўнікі ШКМ.

Выпускаецца кожны тыдзень насьценгазэта. Прымаюць удзел у газэце каля 40 калгасьнікаў. Кожны калгасьнік выпісвае раённую газэту.

Як калгас рыхтуецца да сяўбы. Насенныя і страхавыя фонды ссыпаны. Усё насеньне адсартавана. Інвэнтар поўнасьцю адрамантаваны. Складзен фуражны фонд.

Пасьля пастановы ўраду палепшылі догляд каня: замест двух конюхаў паставілі 4. Праводзіцца кожны дзень чыстка. Мякіна абліваецца вадой і пасыпаецца мукой. Сена выдаецца ня толькі вечарам, але і ўночы.

Коні ўсе годныя да работы. Яны замацаваны за калгасьнікамі на працягу ўсяго часу, а таму ня было ні аднаго выпадку, каб конь намуляў сьпіну ці холку. Гною вывезьлі ўжо 2.250 вазоў, а раёнам было вызначана заданьне да 1 красавіка вывезьці 1.857 вазоў. Вынесьлі пастанову: 50 проц. гною ад жывёлы калгасьнікаў вывезьці на калгасныя палі. Сабралі 2,5 тоны попелу. Далі заданьне паляводчай брыгадзе павысіць ураджайнасьць збожжавых да 12 цэнтн., бульбы — 150 цэнтн. За 5 год існаваньня калгасу пабудавана 5 дамоў, у якіх жыве 13 сем'яў калгасьнікаў.

Зараз у калгасе ўведзен севазварот. Калгасьнікі разьбіты на тры брыгады: паляводчая брыгада — 54 чал., жывёлагадоўчая — 14, гародная — 19.

Як ня трэба працаваць

Калгас «Новы сьвет», Княжыцкага сельсавету, Магілёўскага раёну, арганізаваўся ў 1929 годзе. Мае ўсяго зямлі 600 га, гаспадарак — 34, коняй — 34. Ёсьць МТФ. Кароў больш двух год — 44, авечак — 23. У калгасе ёсьць працаздольных калгасьнікаў 81, але колькі з іх прымае ўдзел у калгаснай вытворчасьці — у калгасе ня ведаюць.

Працоўных кніжак ня было, а працадні запісваліся ня кожнаму калгасьніку ў паасобку, а ўсёй сям'і разам. Можна заўважыць не адну такую сям'ю, якая выпрацавала ня больш 100 працадзён. Барацьбы з лодырамі і прагульшчыкамі не вялося зусім ніякай, а таксама не выяўляліся і не прэміяваліся лепшыя ўдарнікі. У 1932 годзе брыгад зусім ня было, панавала поўная абязьлічка, у выніку былі выпадкі, калі за добры плуг калгасьнікі біліся. Зусім прапалі два плугі, 2 бараны, 30 вілак, калёсам і пілам уліку ня было, з цяпер толькі і чуеш, што было ды няма. Ніякай барацьбы з раскрадваньнікамі маемасьці не праводзіцца.

Быў выпадак, калі паслалі калгасьніка на млын, а ён паехаў п'янстваваць. Конь прышоў адзін, а калгасьніка ня было тры дні, ён прапіў 7.5 пуд. жыта. Да вясны 1932 г. зусім не падрыхтаваліся, а таму і сяўбу скончылі толькі 30 чэрвеня. У выніку ўраджай: жыта — 2,35 цэнт. з га, пшаніцы — 6,3 цэнт., ячменю — 5,5, аўса — 0,7, бульбы — 45 цэнт. Бульба абганялася адзін раз, а 8 га зусім не абганялася. Цьвіла бульба тады, калі трэба было капаць. Семянжаць самі ня ўбралі, а здавалі на палавіну другім калгасьнікам і аднаасобнікам. У выніку жывёла цалкам не забясьпечана кармамі. Зазяблілі ў 1932 годзе толькі частку. Малацьба праведзена вельмі дрэнна. Па словах калгасьнікаў, у саломе засталося ня менш як 200 пуд. жыта. Перамалаціць ня прышлося таму, што пасьля малацьбы салома зараз-жа выкарыстоўвалася на кацы з бульбай; дзе жыта парасло. У выніку ўсяго — аплата працадня: збожжавых — 423 грам, грошай 41 кап., бульбы — 4 кгр.

Дзяржава ад гэтага калгасу атрымала: грэчкі — 3,6 цэнт., ільнасемя — 7 цэнт., бульбы — 308 цэнт.

Напрыклад: Пятрусёў Якаў выпрацаваў 300 працадзён, атрымаў збожжавых 127 кгр., бульбы — 1.200 кгр., грошай — 123 руб.

А лодыры — Халецкая Антаніна за год выпрацавала 46 працадзён, атрымала жыта — 15 кгр., пшаніцы — 0,92 кгр., ячменю 3,45 кгр., бульбы — 184 кгр., грошай — 18 руб. 86 кап.

Кіруючы склад калгасу — у большасьці моцныя серадняки, якія мелі свае малатарні і іншыя машыны. З беднатой і актывам ніякай работы не вядзецца. Ёсьць у калгасе камсамольская ячэйка, але за 1932 год ня было ні аднаго сходу. Калгас абслугоўваецца МТС, але работнікаў МТС бачылі толькі тады, калі заключалі дагавор. Да веснавой сяўбы калгас не падрыхтаваўся. Трэба аўса—132 цэнт., пшаніцы—18 цэнт., вікі—13 цэнт., ёсьць аўса — 30 цэнт., пшаніцы — 15 цэнтн., вікі — 7 цэнтн. Фуражных фондаў на забесьпячэньне коняй на час веснавой сяўбы зусім няма, а коняй нягодных да работы ўжо зараз — 10, рэшта ў дрэнным стане. Гной яшчэ ня вывезен, а попелу ёсьць заданьне сабраць 22 цэнт., а сабралі толькі 5.

У сьнежні праводзілася чыстка калгасу, але праводзілася фармальна. Вычысьцілі па сутнасьці таго, каго ўжо ня было ў калгасе, а лодыраў, шкоднікаў не закранулі, а такія ў калгасе ёсьць. Напрыклад, Казлоў Іван мае дзьве душы працаздольных. Выпрацавалі 135 дзён за 1932 год. Меў конную малатарню, якую ня здаў у калгас, а перавёз у другую вёску, дзе на ёй працуюць.

Будзем добра працаваць—будуць «добрыя вынікі»

Таму трэба зарубіць на носе, што ўсё залежыць ад нас саміх. Будзем добра працаваць, будуць добрыя вынікі, будзем дрэнна працаваць, будуць дрэнныя вынікі. І на нікога ня крыўдуйце, а толькі самі на сябе. Раз узяліся за справу, давайце і біцца як сьлед.

Зараз я хачу прывесьці разважаньні, гутаркі і ацэнкі, якія даюцца некаторымі калгасьнікамі. Вось калгасьнік Харланчук Мацьвей, самы старэйшы калгасьнік па ўзросьце ў калгасе «Чырвоная Буда», Мазырскага раёну. Калгас мае фэрму з 130 кароў. Харланчук працуе на фэрме. Ён кажа:

— Чаму наш калгас вырас? Працаваць мы любім. У калгасе працуем як дома. Як нагода — убіраць трэба, бягом бяжым. А як кажуць, — хто працуе, той і мацуе.

Чуў дзед Мацьвей на калгасным сходзе прамову тав. Сталіна. Цалкам яе ўхваляе. Аднойчы жанчын гаворыць: «Бабы пойдуць, усё выходзіць»

— А як, дзед, на сваёй аднаасобнай гаспадарцы працаваць лепш?— запыталіся ў Харланчука.

—Не, галубчык, мяне гэтым ня возьмеш, — адказвае дзед. Я ў калгасе падужэў. А чаму? Бо я клопат з галавы збыў, бяз хлеба не застануся. Напаю кароў, дагледжу, падмагу дзе трэба — весела і працаваць дружна і ахвотна. Гэтакую жыцьцё і хвалілі калгасьнікі на ўдарным зьездзе ў Маскве. Пра гэта і Сталін сказаў.

Я вам скажу пра калгасную жыцьцё і карову. Я 65 год жыў на сваёй гаспадарцы, і ў паноў на рабоце бываў і ніколі, я вам скажу, я ня ведаў, каб карова гэтак рана гуляла, як у калгасе. Як трэці год дык і гуляць пашла. А чаго гэта? Ад роскашы гуляе».

Вось бачыце, як 65-гадовы стары з гонарам гаворыць, калі добра пастаўлена праца ў калгасе, калі добра працуюць, калі добрая працоўная дысцыпліна, калі ўсё аддаюць на тое, каб зрабіць калгас моцным. Вы бачыце, з якім гонарам гэты чалавек гаворыць аб нашых посьпехах і перамогах. Гэта і мы разам з ім гаворым.

А вось што гаворыць на раённым зьездзе калгасьнікаў калгасьнік Крупскага раёну Філіповіч Макар, у мінулым пастух, які на зьездзе заявіў: «Таварыш Сталін правільна сказаў, што шлях калгасаў адзіна правільны шлях. І сапраўды ў калгасе добрасумленны калгасьнік можа стаць заможным. Узяць хоць мяне, я ўвесь час быў пастухом, хадзіў голы і ўпрогаладзь, а ў калгасе з першага году я пачаў папраўляцца, а ўжо ў 1932 годзе я асабіста выпрацаваў 335 працадзён. У мяне зараз ёсьць ня толькі хлеб і іншыя прадукты, а я, былы пастух, сёлета купіў усім дзецям польты, бацінкі, люстра, самавар і машыну швейную мяркую купіць, хоць кулакі і страшаць маю жонку, што раскулачаць, а я моцна ведаю, што гэта кулацкая хлусьня і што за сваю сумленную працу ў калгасе я магу быць заможным, так і тав. Сталін сказаў. Я калі быў паляводам, у мяне ня толькі сноп, але і каласок не прапаў. Зараз я старшы конюх, і коні ў мяне ў такім стане, што я сёньня магу выехаць у бой для правядзеньня сяўбы, на гэту вясну абяцаю яшчэ больш і лепш працаваць, выклікаю вас усіх таварышы калгасьнікі-ўдарнікі».

(Філіповіч з месца: Гэта правільна таварыш. Воплескі).

Вось некалькі яшчэ прыкладаў, бо гэтыя прыклады маюць вялізарнае значэньне і на нашым зьездзе.

Вось калгасьнік Васількоў, Віцебскага раёну. Ён гаворыць: «Да калгасу меў 3 га зямлі, 8 едакоў, падатку не плаціў. Меў я адну карову, аднаго каня, дробнай жывёлы ня было. Хлеба ў мяне заўсёды не хапала, а зараз я выпрацаваў з сям'ёю 517 працадзён. Атрымаў адну тону жыта, 2,5 тоны бульбы, 2 тоны карэньплодаў, паўтоны капусты і 1.200 руб. грашыма. Зараз я усім забясьпечан».

У нацыянальным кітайскім калгасе «Маркавічы» калгасьнік Лі Су-лян (ён, здаецца, прысутнічае тут на зьездзе) са сваёй жонкай выпрацаваў 695 працадзён і атрымаў на 4 едакі 1 тону збожжа, 1 тону бульбы, 0.5 тоны гародніны і 700 руб. грашыма. Зараз стаў серадняком, жыве добра, хлеба хапае. Правільна, тав. Лі Су-лян?

(Лі Су-лян: Правільна).

Вось што кажа Бяляева Мар'я з калгасу імя Сталіна, Мсьціслаўскага раёну: «За 45 год усяго нацярпелася. Раней было ня жыцьцё, а пекла. Бывала працуеш у памешчыка ці кулака, дасьць ён табе, што яго ласка. Што за дзень заробіш, за вечар дзеці зьядуць і зноў назаўтра застаюцца галоднымі ўвесь дзень. Арганізаваліся мы ў калгас, сьмяялася з нас кулаччо, нават хацелі калгас наш разагнаць, але гэта ім не ўдалося, бо на нашым баку ўсе, за нас і партыя і савецкая ўлада. Першы год вельмі цяжка было, але мы не палохаліся. Надзея была цьвёрдая, зьбіраліся і гутарылі, няўжо мы, беднота, ня зможам весьці буйнай калектыўнай гаспадаркі. Упэўненасьць была, будзем працаваць, усё будзе.. Так цьвёрда і парашылі — не адступаць. Работа кіпела дружна, посьпехі былі відны кожны дзень. Цяпер я працую і даглядаю сьвіней, мы ўдваіх даглядаем 68 штук. Выпрацавала я за мінулы год 500 працадзён. Усяго ў мяне хапае, раней ня было нават і кароўкі, а зараз я ў калгасе і кароўку нажыла ды цялятка гадую, думаю, што і сабе будзе капейка на зварот і дзяржаве дапамагу. Гультаём толькі дрэнна ў калгасе, а той, хто хоча працаваць добра — усяго хопіць.

Да вясны наш калгас гатоў, насеньне ссыпалі і ачысьцілі, інвэнтар і збрую таксама падрыхтавалі. Корму для жывёлы хопіць. Наш конюх тав. Сідарэнка Барыс даглядае коняй добра, дык у сяўбе мы не падкачаем. Ураджайнасьць узьнімем, попел ужо даўно зьбіраем».

Вось як гавораць самі калгасьнікі аб сваім жыцьці, аб дасягненьнях, аб тым, як будаваліся калгасы, як калгасы ўмацоўваліся і якімі калгасы зьяўляюцца зараз. Правільна гавораць калгасьнікі. Я думаю, што правільна.

(Галасы з месц: Правільна).

І мы павінны на зьездзе сказаць, што будзем біцца за ўсё тое лепшае, што ёсьць у нашых лепшых перадавых калгасьнікаў, будзем біцца за ўзмацненьне нашых калгасаў **(воплескі)**.

Няхай тыя адсталыя калгасы, у якіх дрэнна пастаўлена працоўная дысцыпліна, у якіх дрэнныя вынікі працы за мінулы год і зараз, у падрыхтоўцы да веснавой сяўбы, якія часамі часта ківаюць на кагосьці, што хтосьці вінаваты, — няхай гэтыя калгасы і калгасьнікі раўняюцца па лепшых, няхай яны ня ківаюць ні на кога, а возьмуцца за сваё ўнутранае жыцьцё, паставяць у сябе працу так, каб дасягнуць таго, чаго дасягнулі нашы перадавыя лепшыя калгасы і калгасьнікі. **(Воплескі)**.

Як жывецца сялянам Заходняй Беларусі і Польшчы

Таварышы! Я хачу зараз спыніцца на тым, як жывуць нашы браты ў Заходняй Беларусі—беднякі і серадняцкі сяляне.

Пераважная большасьць працоўнага сялянства ў Зах. Беларусі галадае. Гэта ня толькі мы гаворым. Аб гэтым гавораць самі газэты ў Польшчы. Газэта «Дзяньнік Віленскі» піша наступнае:

«Ураджай у Навагрудчыне ў гэтым годзе вельмі дрэнны. Вельмі многія з сялян у гэтым годзе самі прымушаны былі купляць хлеб. Цэлыя вёскі галадаюць. У Карэліцкай воласьці, дзе зямля лічыцца параўнаўча самай лепшай у акрузе, і тут сяляне зьмешваюць пуд збожжа з 3 пудамі мякіны і так месяць. Такі хлеб завецца «хлеб з пухам».

Сяляне вёскі Акуліна (Слонімшчына), чуючы, што ў Савецкім саюзе сяляне перайшлі на калектывізацыю, дабіліся лепшага жыцьця, сабраліся на сход, выбралі 3-х дэлегатаў да старосты ў Слонім, каб заявіць, што яны пераходзяць на калектывізацыю.

Пан староста, заслухаўшы довады аб карысьці калектывізацыі, здурэў і ня ведаў, што адказаць. Толькі праз некалькі хвілін як укушаны падскочыў з крыкам: «Вы хочаце ў мяне камуну заводзіць? Я вам пакажу камуну ў вастрозе».

Селянін Навагрудчыны гаворыць: «Цяпер я маю 2 дзесяціны, а пасьля рэвалюцыі буду мець 4 або больш дзесяцін. Я цяпер усё здароўе ўклаў у зямлю, працаваць не магу. Зямля сябе не акупляе. Што я буду рабіць з гэтай зямлёй. Выхад адзін—гэта калектывізацыя». Такія настроі сярод сялян пануюць у Турцы, Равінах, Рудковічах, Кельчыцах і іншых месцах Навагрудчыны.

У Цераспалі (Палесьсе) сяляне пастанавілі 200 дзесяцін зямлі забраць у кулакоў і пабудаваць калгас. На сходзе выбралі праўленьне калгасу.

У Кобрыншчыне (вёска Баравікі) сяляне арганізаваным парадкам змагаліся за «вадзяны» сэрвітут. Сяляне прагналі 3-х кулакоў, якія ўладалі лоўляю рыбы ў рэчцы, і арганізавалі лоўлю рыбы супольна.

Вось адзін селянін гаворыць наступнае аб сваім жыцьці:

«Каб купіць пару ботаў на зіму, я парашыў прадаць двух бараноў. Спадзяючыся атрымаць адпаведную цану, я сабраўся ў Вільню за 70 вёрст. Тут пачынаецца маё, наша сялянскае няшчасьце. Па-першае, я павінен быў атрымаць у воласьці «пасьведчаньне» аб паходжаньні барана, каштавала гэта мне 40 грошай, вэтэрынарны агляд каштаваў 2 зл. Калі-ж я прыехаў у Вільню, ад мяне патрабавалі паўторнага вэтэрынарнага агляду барана. Гэта каштавала 5 злотых. У выніку страты па «транспарце» і пасьведчаньні склалі 7 злотых 40 гр.

Пасьля доўгага торгу мне ўдалося нарэшце прадаць бараноў за 7 зл. 30 грошай. Затое, што я бараноў выгадаваў, даставіў у Вільню за 70 вёрст ад маёй вёскі, я павінен быў яшчэ даплаціць са сваёй кішэні 10 грошай.

Ну, дзе-ж мой заработак, дзе боты, што чакае сям'я, маю гаспадарку і маю сям'ю».

У 1919 годзе на ЗБ налічвалася 400 пачатковых беларускіх школ, 6 гімназій, 2 настаўніцкія сэмінарыі, адны настаўніцкія курсы. У мінулым годзе беларускае школьніцтва як пачатковае, так і сярэдняе канчаткова ліквідавана. Дзьве апошнія беларускія гімназіі ў Вільні і Навагрудку ператвораны ў філіі польскіх гімназій.

Беларускіх дзяцей у польскіх школах за ўжываньне беларускай мовы штрафуюць па 5 грошаў за слова.

Як выглядае такая беларуская філія пры польскай гімназіі ў Навагрудку, аб гэтым адзін вучань піша:

«У школе пануе паліцэйскі рэжым, за малейшую «віну» выганяюць. Гэтай «віной» можа быць чытка легальнай рабоча-сялянскай прэсы, чытка кніг матэрыялістычнага напрамку, нават атрыманьне лістоў, якія не падабаюцца дырэктару.

Вучняў прымушаюць рабіць даносы ў дэфэнзыву і быць канфідэнтамі ў імя «беларускай справы».

2-га лютага адбыўся судовы працэс над галоўнай управай ТБШ. У канцы лютага адбыўся працэс у апэляцыйным судзе над праваднікам нацыянальна-вызваленчага руху беларускіх працоўных мас Тарашкевічам, які скончыўся 8-гадовым катаржным прысудам.

З 1-га студзеня г. г. увайшло ў моц новае экзэкуцыйнае права, на падставе якога сэквэстратар, паліцэйскі, каморнік, наогул прадстаўнік улады мае права ў любую хвіліну дня і ночы правесьці вобыск ня толькі ва ўсёй гаспадарцы селяніна, але асабіста і ў яго і ў членаў яго сям'і і забраць, што зажадае.

«Зямельная рэформа»—гэта значыць зьнішчэньне церасапалосіцы, скасаваньне сэрвітутаў. Мэліярацыя праводзіцца галоўным чынам на карысьць кулацтва і памешчыкаў. Таму сялянства ва многіх месцах дае рашучы адпор як падатковым экзэкутарам, так і каморнікам. Над такімі вёскамі фашызм наладжвае крывавую расправу, праводзіць так званую «пацыфікацыю». Шырока вядомы факты пацыфікацыі сялян у Камень-Каширску, на Валыні, вёсцы Асташына (Берасьцейшчына), вёсцы Баранава (Ладурскага раёну) і інш.

Вось як апісвае ў сваім лісьце адзін селянін фашысцкую пацыфікацыю ў Маларыцкім раёне (Берасьцейшчына) з прычыны адмаўленьня сялянства плаціць падаткі.

«У раён прыбыў вялікі атрад паліцыі, узброены з ног да галавы. У 11 вёсках паліцыя пад выглядам шуканьня зброі зрывала дахі з будынкаў, ламала печы, зрывала дзьверы і выбівала вокны, высыпала муку і жыта на падлогу, мяшала з пяском. У аднаго гаспадара знайшлі 20 злотых і забралі. Калі хто-небудзь пярэчыў або выступаў супроць, яго гумовымі дубінкамі зьбівалі да страты прытомнасьці, а потым аблівалі вадой і выкідвалі на мароз. 4 дні цягнулася такая пацыфікацыя.

6-га лютага ў вёску Літвінкі ўварваліся 64 паліцэйскія. Яны акружылі ўсю вёску, нікога не выпускалі і ня ўпускалі ў яе і заходзілі ў кожную хату. Ва многіх хатах яны зрабілі поўнейшы разгром: павысыпалі на падлогу ўсю муку, проса, растапталі нагамі сала, перабілі ўсю пасуду, паламалі дзьверы, павыбівалі вокны. У адной хаце, дзе ў люльку спала двое блізьнят, паліцыя схапіла гэтых дзяцей і пачала біць іх галоўкамі аб зямлю. Гаспадар пачаў плакаць, у чым дзеці вінаваты, тады яны зьверскі зьбілі гаспадара. У вёсцы ўсё руйнавалі і зьнішчалі. Калі трох арыштаваных хлапцоў яны вялі па вуліцы, дык сабралася некалькі жанчын і з натоўпу пачалі крычаць на паліцэйскіх: «Каты, пачакайце, прыдзе час і мы вас яшчэ ня так будзем катаваць, а проста на кавалкі рваць». Паліцыя схапіла гэту жанчыну і страшэнна скатавала яе на пастарунку».

Вось факты з жыцьця нашых братоў беднякоў і серадняков сялян Заходняй Беларусі.

Вы паглядзеце і зробіце параўнаньне, што мы маем, чаго мы дабіліся і што адбываецца ў Заходняй Беларусі, як жывуць і пакутуюць нашы браты ў Заходняй Беларусі. Для іх выхад толькі адзін—той самы выхад, які мы знайшлі, гэта значыць напружыць усе сілы, усю энэргію, каб падняць масы беднякоў і серадняков пад кіраўніцтвам кампартыі Заходняй Беларусі і Польшчы, каб зрабіць рэвалюцыю **(воплескі)**, адабраць зямлю ад памешчыкаў, кулакоў, купцоў, папоў, каб пайсьці па нашым шляху, будаваць калгасы і новае жыцьцё **(воплескі)**, а мы ў гэтай працы і барацьбе ім дапаможам. **(Воплескі)**.

Такім чынам, калгасны шлях ёсьць адзіна правільны шлях. Такім чынам калгасны шлях ёсьць той шлях, па якім мы павінны ісьці і далей, перабудоўваць усё наша жыцьцё. **(Воплескі)**.

За бальшавіцкае кіраўніцтва сельскай гаспадаркай

Наша партыя і яе настаўнікі Ленін і Сталін ня раз гаварылі, што мы зможам ужыць высокую тэхніку ў сельскай гаспадарцы, разьвіваць тэхніку, складаныя машыны і г. д. у тым выпадку, калі будзем мець буйную сацыялістычную сельскую гаспадарку, г. зн. калі будзем мець саўгасы, калгасы, калі будзем па-бальшавіцку ўзмацняць калгасы і саўгасы.

Таварышы! Нельга ўжываць трактары, камбайны, нельга ўжываць радковыя сявалкі, бульбакапалкі, бульбасаджалкі і рад іншых складаных машын на палосках у якіх-небудзь 2-3 сажні. Іх можна ўжываць толькі на буйных масывах, якія ўваходзяць у калгасы.

Ужываньне машын азначае карэннае паляпшэньне наогул апрацоўкі глебы, вызваленьне ад цяжкай працы, вызваленьне ад ужываньня старых дапатопных сошак, якія па гліне часта дрыгаюць і селяніну з усёй сілай трэба налягаць грудзьмі, каб увесьці яе ў зямлю, а яна дрыгае і мучае каня і селяніна. Зараз замест сошкі мы маем плугі трохлямешныя, 5 і 12-лямешныя.

У самых высокаразьвітых краінах у дробных гаспадарках трактароў няма. Нават у Амэрыцы толькі 18 проц. фэрмэраў (гаспадароў) маюць трактары, дый то гэтыя трактары поўнасьцю не выкарыстоўваюцца. Ва Францыі, напрыклад, зусім няма камбайнаў.

Калі-б мы ня ўзбуйнялі сельскую гаспадарку, то працоўнае сялянства пакутвала-б і далей, бо тады нельга было-б ужываць ні машын, ні ўсіх іншых мерапрыемстваў, якія паляпшаюць дабрабыт, павышаюць ураджайнасьць.

Капіталістычны шлях—гэта шлях такі, калі большасьць **руйнуецца**, пакутуе, галадае, а **меншасьць** багацее і жыве ў дастатку. У капіталістычных краінах сялянства зараз галадае, там зараз дзесяткі мільёнаў беспрацоўных, якія паміраюць з голаду.

Капіталістычны шлях разьвіцьця сельскай гаспадаркі нам не падыходзіць. Мы выбралі сацыялістычны шлях — адзіна правільны шлях, які дае сьветлае будучае і паляпшае становішча бедняка і серадняка—аднаасобніка.

Трэба напомніць, што казаў правадыр нашай партыі і працоўных тав. Сталін на ўсесаюзным зьездзе калгасьнікаў-ударнікаў.

«Чым розьніцца стары лад ад новага калгаснага ладу?

Пры старым ладзе сяляне працавалі ў адзіночку, працавалі старымі дзедаўскімі спосабамі, старымі прыладамі працы, працавалі на памешчыкаў і капіталістаў, на кулакоў і спэкулянтаў. Пры новым калгасным ладзе сяляне працуюць супольна, арцельна, працуюць пры дапамозе новых прылад—трактароў і сельска-гаспадарчых машын, працуюць на сябе і на свае калгасы, жывуць без капіталістаў і памешчыкаў, без кулакоў і спэкулянтаў, працуюць для таго, каб з дня ў дзень паляпшаць сваё матар'яльнае і культурнае становішча. Там, пры старым ладзе, урад буржуазны і падтрымлівае ён багацеяў супроць працоўных сялян. Тут, пры новым калгасным ладзе, урад рабоча-сялянскі і падтрымлівае ён рабочых і сялян, супроць усіх і ўсякіх багацеяў. Стары лад вядзе да капіталізму. Новы лад—да сацыялізму.

Вось вам два шляхі, шлях капіталістычны і шлях сацыялістычны, шлях наперад—да сацыялізму і шлях назад—да капіталізму».

Іменна гэты шлях—шлях калгасаў, ёсьць сацыялістычны шлях і па гэтым шляху мы павінны разьвіваць і будаваць сваё жыцьцё. Самае галоўнае тое, каб нашы беднякі і серадцякі правільна зразумелі, куды іх вядзе партыя, рабочая кляса ў справе перабудовы нашай сельскай гаспадаркі на сацыялістычных падставах.

Ужо тое, што большасьць беднякоў і серадняков знаходзіцца ў калгасах, больш сотні тысяч лепшых калгасьнікаў-ударнікаў змагаюцца за калгасы пад кіраўніцтвам партыі, сьведчыць аб тым, што гэты шлях верны, моцны і ніякага павароту на іншы шлях ня можа быць **(воплескі)**, якія-б спробы не рабіў шкоднік у Наркамземе, ці кулак непасрэдна ў калгасах, або поп ці афіцэр ды наогул усякая іншая брыда, якая зараз вядзе барацьбу супроць калгасаў.

Зараз трэба зрабіць усё тое, што залежыць у першую чаргу ад нас—ад камуністычнай партыі, ад камуністаў, ад бальшавікоў, ад Цэнтральнага Камітэту партыі, ад раённых камітэтаў партыі, ад ячэек. Мы павінны лепш кіраваць нашымі калгасамі, ведаць жыцьцё калгасаў і калгасьнікаў.

Трэба сказаць, што мы дрэнна кіруем калгасамі. Гэта мы сьмела казам. Цэнтральны Камітэт нашай партыі на зьездзе калгасьнікаў гаворыць, што мы дрэнна кіруем калгасамі на Беларусі. Ёсьць такія камуністы, якія маюць партбілет ў кішэні і думаюць, што яны, ужо-чы сказаць тую ці іншую прамову, выступіць дзе-небудзь на сходзе, зьезьдзе ці на якім-небудзь пасяджэньні, умеючы напісаць добры цыркуляр, пісьменны, у якім няма ніякіх ухілаў ад генеральнай лініі партыі, усё расстаўлена як трэба і коскі і кропкі,— што яны вядуць сапраўдную барацьбу за ўмацаваньне нашых калгасаў, за тое, каб зрабіць нашы калгасы сапраўды бальшавіцкімі, згуртаваць актыў, выжываць адтуль кулакоў, каб сапраўды дапамагчы нашым калгасам і калгасьнікам зрабіцца заможнымі, як гаварыў наш правадыр. Нам такіх кіраўнікоў зараз непатрэбна. Ня так трэба кіраваць нашымі калгасамі і калгасьнікамі.

Зараз трэба будзе кіраваць інакш, і той будзе добрым кіраўніком, хто будзе ўглыбляцца ў справу і ня цурацца ніякіх «дробязяй». Калі прыехаў у калгас, дык паглядзі, як абстаіць справа з канём, плугам, бараной, як захоўваецца збожа ў сьвірнах, ці чысты сьвіран, як расстаўлены брыгады, людзі, што кажуць калгасьнікі і г. д. І вы, калгасьнікі-ўдарнікі, калі да вас прыяжджае які-небудзь кіраўнік-камуніст, ці беспартыйны, вы павінны ад яго патрабаваць справы. Нельга, каб ён прыехаў у калгас, пагаварыў са старшынёй калгасу, а потым паехаў-бы ў цэнтр ці ў раён і рапартаваў-бы аб тым і тым, або сьпісаў-бы цэлыя аркушы паперы, а на справе нічога не паглядзеў **(з месц: верна)**.

Ад вас гэта таксама залежыць, вы таксама павінны нас выхоўваць, паказваць нам, дапамагчы сваім вопытам, практыкай. Вы-ж зьяўляецеся такімі самымі будаўнікамі, як і мы, і таму моцна змагайцеся за справу і патрабуйце, каб мы лепш кіравалі, дзе патрэбна.

Зараз ЦК КП(б)Б прымае ўсе меры да таго, каб палепшыць і ўмацаваць кіраўніцтва калгасамі і ўсёй сельскай гаспадаркай. Мы прымаем самыя рашучыя меры да таго, каб перабудаваць кіраўніцтва, павысіць яго якасьць.

Аб тым, што мы дрэнна кіруем, сьведчыць і тое, што мы за апошні час мелі факты шкодніцтва ў сыстэме НКЗему. Я аб іх раней гаварыў. Шкоднікі гэтыя ламалі трактары, і вынік ад работы трактароў атрымліваўся часта ня той, які павінен быў-бы быць.

Ці ня бачылі і мы і вы, што часта трактары дрэнна скарыстоўваюцца, што бэнзыны не падвезьлі ў свой час, запасных частак няма і г. д. Гэта шкоднікі так рабілі. Яны рабілі так, каб трактары не давалі належнага эфэкту ў рабоце, каб кампрамэнтаваць машыны ў вачох калгасьнікаў, каб калгасьнікі лаялі гэтыя машыны ні за што.

Клясавы вораг—кулак, падкулачнік—скарыстоўваў гэта і нашэптваў:

— Вось паглядзеце, якія трактары, вось паглядзеце, што савецкая ўлада дала. Кажуць, што трактары даюць, машыны даюць, а вось адтуваіце гэта на сваёй сьпіне.

Гэта ўсё на нашых вачох праводзілася, і мы вінаваты за гэта, бо спасылацца на тое, што клясавы вораг вінават, гэта самая лёгкая справа. Зразумела, інакш і быць ня можа—кулак, падкулачнік, поп, дзяк, усякі іншы чорт—ці-ж яны, думаеце, будуць сядзець сабе спакойненька, ціхенька. Не, таварышы. Мы за доўгі час работы ведаем, што яны вялі барацьбу з намі, вядуць і будуць весьці, бо мы ідзём наперад, бо мы маем вялікія посьпехі, а яны злуюць і хто адкрыта, а хто цішком вядуць разбураючую работу супроць нас.

Будзем-жа сапраўды, таварышы калгасьнікі, бальшавіцкі пільнымі, не шкадуючы ніякага кума, брата, свата. Будзем весьці з кулакамі і падкулачнікамі рашучую барацьбу, ачышчацца ад іх, тады ніякая іх работа ня будзе разгортвацца, як гэта было ў апошні час.

Тав. Сталін на студзеньскім пленуме ЦК і ЦКК УсеКП(б) па пытаньнях работы ў вёсцы казаў наступнае:

«Мы вінаваты ў тым, што не разглядзелі адмоўных бакоў калгаснага гандлю збожжам і дапусьцілі рад грубейшых памылак. Мы вінаваты ў тым, што цэлы рад нашых арганізацый адарваліся ад калгасаў, пачылі на лаўрах і аддаліся стыхіі, самацёку. Мы вінаваты ў тым, што цэлы рад нашых таварышоў усё яшчэ пераацэньваюць калгас, як форму масавай арганізацыі, не разумеючы, што справа ня столькі ў самой форме, колькі ў тым, каб самім на сябе ўзяць кіраўніцтва калгасамі і выцясніць з кіраўніцтва калгасамі антысавецкія элемэнты. Мы вінаваты, што не разглядзелі новай абстаноўкі, не ўявілі сабе новай тактыкі клясавага ворага, які дзейнічае ціхай сапай».

Мы ў далейшай сваёй рабоце павінны строга кіравацца ўказаньнямі правадыра нашай партыі тав. Сталіна.

Калі мы будзем добра выконваць указаньні тав. Сталіна, аддаваць усе сілы і энэргію,- гэта забясьпечыць далейшае ўмацаваньне нашых калгасаў **(воплескі)**.

(Працяг на 3 стар.).

Працяг дакладу тав. ШАРАНГОВІЧА

IV. Задачы веснавой сяўбы

Гаварыцы, веснавая сяўба першага году другой пяцігодкі—гэта вельмі адказная задача. І ад таго, наколькі мы яе правядзем арганізавана, будзе залежаць і выкананьне лёзунгу правадыра нашай партыі тав. Сталіна аб тым, каб усіх калгасьнікаў зрабіць заможнымі. Таму мы павінны цьвёрда памятаць, што ўсё тое, што мы гаворым адносна ўмацаваньня калгасаў, адносна ачысткі іх ад кулацкіх і антысавецкіх элемэнтаў, гэта ўсё шчыльна зьвязана з праведзеньнем веснавой сяўбы. І вось якія пытаньні паўстаюць перад намі ў веснавой сяўбе.

Першае пытаньне адносна ўвядзеньня севазваротаў, правільнай арганізацыі брыгад і расстаноўкі гэтых брыгад, правільнага скарыстаньня ўсёй рабочай і цяглавай сілы.

Аб севазваротах

Проста кажучы, у некаторых выпадках мы яшчэ ня зусім добра ўсьвядомілі, што гэта такое.

Да 1933 г. севазваротаў, як чагосьці цьвёрда ўстаноўленага, мы па сутнасьці ня мелі. Толькі ў гэтым годзе мы ўзяліся за ўвядзеньне севазваротаў. Былі такія саўгасы і калгасы, якія ўжо прыступілі да ўвядзеньня севазваротаў, але, паўтараю, толькі ў гэтым годзе мы пачынаем па-сапраўднаму ўкараняць севазвароты.

Што нам дае правільнае ўвядзеньне севазваротаў, г. зн. правільная разьбіўка палёў, правільная расстаноўка сіл на палёх, на вучастках, правільнае чаргаваньне асобных культур пры пасеве. Я прывяду прыклад. Вось меў калгас імя ДПУ, Менскага раёну, які ўчора тут рапартаваў зьезду. У 1932 годзе ён атрымаў вялікі ўраджай. Чаму? Таму, што ўсе культуры ён разьмясьціў правільна на палёх, таму, што, выходзячы з асаблівасьцяй кожнага вучастку поля, ён апрацаваў і ўгнаіў глебу.

Вы працавалі на сваёй зямлі, на сваіх вучастачках і ведаеце, што ёсьць такія вучасткі, якія патрабуюць, каб іх забаранавалі добра, а ёсьць такія вучасткі, па якіх досыць праехацца адзін-два разы бараной і яны мяккія, як пух. Так і ў гэтым калгасе. Добра, правільна паставілі апрацоўку глебы і атрымалі лепшы ўраджай. Таксама і з угнаеньнем. Трэба ведаць, дзе яго больш палажыць і дзе менш. У гэтым калгасе да кожнага вучастку была прымацавана пастаянная вытворчая брыгада, своечасова правялі ўборку і ў выніку атрымалі той ураджай, аб якім тут учора гаварыў старшыня гэтага калгасу ў сваім рапарце.

А вось другі прыклад—горшы. Чаму калгас «Шлях да сацыялізму», Лёзьнянскага раёну, атрымаў нізкі ўраджай у 1932 г.? Толькі таму, што папярэднікі пасеву былі наступныя: у 1930 годзе лён, у 1931 г.—авёс, у 1932 г.—лён. Апрача таго дрэнна яшчэ прапалолі лён, а ў 1932 г. прапалолі толькі 35 проц. плошчы пасеву. Мы мелі там пасеў ільну па ільне, дрэнна зябліва, адсутнасьць веснавога ворыва, а толькі баранаваньне. Таму ў гэтым калгасе быў нізкі ураджай.

Я думаю, што можна было-б прывесьці рад іншых прыкладаў.

Разьбіваючы зямлю на вучасткі, кожны калгас, праўленьне калгасу, брыгадзір, павінны ведаць гэты вучастак.

Вы ведаеце, што апошняй пастановай сэсіі ЦВК Саюзу ССР устанаўляецца такі парадак, што мы будзем да брыгады прымацоўваць адпаведны вучастак у полі севазвароту на 6-7 год. Чаму гэта робіцца? Таму, што адна брыгада, скажам, у гэтым годзе на такім-то вучастку працавала ня дрэнна, была добрай брыгадай, дысцыплінаванай і брыгадзір добры. Апрацавала яна гэты год, а на будучы год ужо гэта брыгада перакідваецца на другі вучастак, дзе другая брыгада дрэнна працавала, была дрэнная арганізацыя працы, дрэнная дысцыпліна, дрэнны брыгадзір. Першая брыгада зямлю добра апрацавала, своечасова сеяла, даглядала ўраджай, убрала, а тая брыгада працавала дрэнна, дрэнна даглядала ўраджай, дрэнна апрацоўвала глебу. І вось добрая брыгада пападае на другі год у горшае становішча. Чаму? Толькі таму, што там брыгада дрэнна апрацоўвала глебу. Дык няхай тая брыгада сама апрацоўвае глебу, сама даглядае ўраджай. Таму зараз і ўстанаўляецца такі парадак, каб прымацаваць брыгады да палёў на час севазвароту—на 6-7 год, каб брыгада ведала свой вучастак, кожны кусочак, кожны кавалачак гэтага вучастку для таго, каб лепш апрацаваць гэтую зямлю.

Можа здарыцца і так, што да вучастку мы брыгаду прымацуем, але можам даць ёй 5-8 вучасткаў. І вось брыгада, прымацаваная да 5-8 вучасткаў, павінна будзе пераязджаць з аднаго вучастку на другі, з другога на трэці, з трэцяга на чацьверты і г. д. Таму трэба ўстанавіць такі парадак, каб прымацаваньне брыгады да вучасткаў рабілі ў 2-3 масывах, каб ня было пераездаў, каб гэтыя 2-3 масывы брыгада як належыць вывучыла і як належыць на іх працавала. Прымацоўваць трэба бліжэй ад дому, каб ня было лішніх пераездаў, на якія траціцца шмат часу, людзкой і конскай сілы. А вы ведаеце, што гэтыя пераезды часта на руку тым-жа гультаём, лодырам і г. д. Вось ён раніцою паехаў паціхеньку, прыехаў, пакуль сабраўся араць, баранаваць ці касіць, тут табе і сонца заходзіць і трэба да хаты ехаць. Гэты гультай гаворыць: «што я буду працаваць да цямна, пакуль прыеду, будзе ноч, а каня трэба распрагаць». І траціцца такім чынам 2-3 гадзіны, а то і больш, на разьезды. Каб даць магчымасьць гэтай брыгадзе разгарнуць сваю работу, каб гэтым гультаём ня даць магчымасьці прарываць, трэба кантраляваць іх работу.

Пакуль што ўвядзеньне севазвароту ідзе нездавальняюча. Гэта вялікая справа, якая зьяўляецца лепшым сродкам павышэньня ўраджайнасьці, і наш абавязак, асабліва агратэхнічнага пэрсаналу, давесьці гэтыя севазвароты да калгасьнікаў, дапамагчы нашым калгасам і калгасьнікам арганізаваць севазвароты, дапамагчы разьбіць палі на вучасткі, расставіць брыгады так, каб лепш скарыстаць іх, каб менш было вытворчых выдаткаў і больш было вытворчай працы на полі, каб атрымаць лепшы ўраджай. Аграномы, спэцыялісты павінны дапамагчы і моцна ўключыцца ў гэту справу. Аднак, таварышы калгасьнікі-ўдарнікі, вы павінны ўзяць справу ў свае рукі, бо калі вы ня возьмецеся за гэту справу самі, то ніякія вучоныя і аграномы, якія будуць дапамагаць, ня змогуць адны справіцца. Самі бярэцеся, вывучайце, што такое севазварот, чаго ён патрабуе, якая ад яго карысьць.

Таму ў гэту веснавую пасеўную кампанію, мы ўжо грунтоўна ставім пытаньне адносна севазвароту, а ў 1934 г. мы ва ўсіх калгасах павінны ўвесьці поўнасьцю севазвароты, як патрабуе ад нас пастанова сэсіі ЦВК.

Пастаянная вытворчая брыгада адказвае за ўраджай

Посьпехі веснавой сяўбы і атрыманьне высокага ўраджаю ў першую чаргу вырашае вытворчая пастаянная калгасная брыгада. Яна нясе поўную адказнасьць за выкананьне ўсіх с.-г. работ, а таксама за праведзеньне агратэхнічных мерапрыемстваў на замацаваным ёю вытворчым вучастку, пачынаючы з падрыхтоўкі глебы і да ўборкі, абмалоту, перапрацоўкі, здачы дзяржаве прадукцыі і хаваньня ўраджаю. Такі абавязак на брыгады ўскладае ЦК КП(б)Б і СНК БССР у сваёй пастанове ад 11 сакавіка 1932 году.

Вось я быў у Лёзьнянскім раёне на загатоўках. У радзе калгасаў там ужо арганізаваны пастаянныя вытворчыя брыгады, якія, як кажуць, заслужылі правы грамадзянства. Ведаюць калгасьнікі свайго брыгадзіра, брыгада згуртавана і калі яны прывозяць лён на пункт для здачы дзяржаве, то ўжо фігуруе ня толькі калгас, а і брыгада № 1, або 2, або 3 і адна перад другой ганарыцца—вось я лён раней здала, чым другая. І лепшай якасьці гэты лён.

Трэба, каб брыгады заслужылі правы грамадзянства, трэба іх расставіць, арганізаваць, трэба, каб у работу гэтых брыгад ня ўмешваліся з рознымі дробязямі, каб брыгадзіры былі выбраны з лепшых калгасьнікаў, якія былі-б з жалезнай рукой і ня лічыліся з тым, што гэта кум, сват або сусед, што калісьці разам гулялі, калісьці хрысьцілі або памінкі спраўлялі. Ня можа гэтага быць, калі справа ідзе аб жорсткай працоўнай дысцыпліне. Таму брыгадзір павінен быць моцным, сумленным, сапраўдным брыгадзірам, які-б не пасаромеўся патрабаваць, калі гэта трэба, мог-бы выгнаць і з праўленьня калгасу, калі навесьці парадак на добры і ў іншых брыгадах і паставіць брыгаду на ногі.

Брыгаду трэба арганізаваць належным парадкам, разьбіць конскае пагалоўе на слабых і добрых, слабых трэба паставіць на кармленьне, з так сама і ўсё стада за тры дні да пачатку палявых работ, г. зн. выканаць дырэктыву ЦК і СНК, якая ёсьць адносна каня, выпрацаваць нормы кармленьня, выходзячы з наяўных кармовых фондаў і магчымасьці набыцьця дзе-небудзь на старане, на час сяўбы ўстанавіць трохтыднёвую падкормку, сабраць кармы, забясьпечыць іх хаваньне і эканомнае выдаткаваньне. Трэба прымацаваць і інвэнтар і каня да кожнага калгасьніка, адрамантаваць за два тыдні да выхаду ў поле ўвесь інвэнтар, які прымацоўваецца да брыгады, спэцыяльна вылучаючы калгасьнікаў, сыстэматычна весьці нагляд за становішчам пасеўных матар'ялаў, якія выдзяляюцца для тэй плошчы пасева, якая даецца брыгадзе, папярэджваючы ў кожным выпадку факты псаваньня, раскрадваньня гэтага насеньня.

Атрымаўшы заданьне ад калгасу, трэба абгаварыць яго на вытворчай нарадзе, абмеркаваць усе мерапрыемствы, якія-б забясьпечылі лепшыя вынікі.

Некалькі слоў аб жанчынах. Тав. Сталін у сваёй прамове на зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў адзначыў вялікую ролю жанчыны ў калгаснай вытворчасьці. Вось што ён казаў: «Жанчыны ў калгасах вялікая сіла. Трымаць гэту сілу пад спудам, значыць дапусьціць злачынства. Наш абавязак заключаецца ў тым, каб высоўваць наперад жанчын у калгасах і пусьціць гэту сілу ў справу».

А як у нас? Мы маем нямала фактаў, калі жаночая сіла зусім не скарыстоўваецца. Вось прыклад. У калгасе «Пралетары», Старобінскага раёну, на чале якога былі кулакі, у самы разгар уборкі ў ліпені жніўні рабочая жаночая сіла была скарыстана толькі на 17 проц. У гэты-ж самы час праўленьне калгасу выдала аднаасобнікам (значная частка з іх кулакі) 800 пудоў жыта і 2.000 пудоў бульбы за работу па ўборцы ураджаю.

У калгасе «Кастрычнік», Хойніцкага раёну, толькі 6 жанчын выпрацавалі ад 100 да 200 працадзён за 9 месяцаў, а 51 жанчына выпрацавала па 25 працадзён.

Трэба дабіцца таго, каб жанчына заняла належнае ёй месца як у брыгадзе, так і ў калгасе ў цэлым.

Аб працоўнай дысцыпліне ў калгасах

Усесаюзны зьезд калгасьнікаў-ударнікаў у сваёй адозьве заклікаў:

«Хто не працуе — той ня есьць»— гэта словы Леніна. І гэта правіла для калгасаў устанавіў шосты ўсесаюзны зьезд саветаў. Зараз мы, перадавыя калгасьнікі, сумесна з рабочымі, сумесна з партыяй і ўрадам заяўляем: хто не працуе або працуе нядобрасумленна, таму з намі не па дарозе, таму няма месца ў працоўнай калгаснай сям'і, той не апора савецкай улады, а апора ворага — кулака і шкодніка.

Мы перад усёй рабочай класай ад імя дзесяткаў тысяч ударнікаў-калгасьнікаў, ад імя ўсіх сумленных калгасьнікаў, даем урачыстае абяцаньне па-бальшавіцку, па-рабочаму ўзяцца за навядзеньне парадку ў калгасах, за ўстанаўленьне такой-жа цьвёрдай працоўнай дысцыпліны, якую ўстанавілі нашы таварышы рабочыя ў сябе на фабрыках і заводах. Не павінна быць больш месца ў нашых радох лодыру, прагульшчыку, сабатажніку. Не павінна быць яму больш ні кавалка хлеба, ні прытулку ў калгасе».

Наша задача — самым бязьлітасным чынам выганяць з калгасаў лодыраў, прагульшчыкаў, падкулачнікаў, кулакоў, якія разбураюць калгасную дысцыпліну.

Савецкі ўрад выдаў закон, на аснове якога прагульшчык у першы раз штрафуецца ад 5 да 10 працадзён і за другі прагул выключаецца з калгасу.

Вось што гаворыць адносна вытворчай дысцыпліны калгасьніца Купчаеўка Рагачоўскага раёну: «Ёсьць некаторыя калгасьнікі, якія імкнуцца працаваць добра, але шмат ёсьць і такіх, якія ня толькі не імкнуцца працаваць добра, а яны шкодзяць і якіх трэба гнаць з калгасу. Мне 40 год, але я добра працую і жадаю яшчэ лепш працаваць за малодых».

Дэлегатка ўсесаюзнага зьезду Прушкевіч гаворыць: «Будзем працаваць добра і тады мы даб'емся, што кожны калгасьнік стане заможным. А вось зараз аб дысцыпліне. Паглядзелася я ў Маскве на заводах і фабрыках, якая там дысцыпліна. Аб гэтым я ўжо расказвала, але яшчэ раз напамінаю — дысцыпліна моцная, а ў нас з гэтым дрэнна, лодыры самі ня робяць і другім не даюць, блытаюцца пад нагамі, трэба такіх выкідваць з калгасу».

Вось што гаворыць калгасьніца калгасу «Чырвоны земляроб», Крупскага раёну, у мінулым серадьнячка: «Таварышы калгасьнікі і калгасьніцы! 15 год таму назад мы былі з вамі сьляпыя, праўду гэта я кажу, толькі камуністычная партыя, т.т. Ленін і Сталін адкрылі нам вочы, партыя паказала нам шлях калгасаў, партыя нас вучыць працаваць у калгасе, каб наша жыцьцё было добрым, каб наша ўлада была моцнай. Таварышы калгасьніцы, асабліва жанчыны, трэба браць прыклад з рабочых, трэба правесьці сяўбу, як гаворыць партыя і савецкая ўлада».

Вось што гавораць лепшыя і перадавыя калгасьнікі адносна працоўнай дысцыпліны. Я думаю, правільна гавораць, і нам трэба з іх браць прыклад і ўсякія факты дрэннай пастаноўкі працоўнай дысцыпліны трэба выкарчоўваць, нічога і нікога не баяцца, каб устанавіць належны парадак у калгасе.

А ў нас ёсьць факты, якія гавораць аб тым, што ў калгасе яшчэ ня ўсюды ёсьць добры парадак.

Калгасьніца Шандрок Варвара (калгас «Галашчокіна», Сеньненскага раёну) расказвае, што з дысцыплінай у іх ня ўсё ў парадку. Яна гаворыць: «Часу да сяўбы засталося мала. Нам жанчынам трэба скончыць усе хатнія работы: абмыцца, абшыцца, каб у часе сяўбы менш на гэта траціць часу. Яшчэ, таварышы жанчыны, хачу сказаць, дысцыпліна ў нас не такая добрая. Вось у нашым калгасе праходзіць шмат часу на розныя гутаркі, курэньне, а работы мала. Раней дык так бывала: устане мужык у досьвітку, паедзе на поле і пакуль жонка сьнеданьне прыгатуе, ён ужо шмат чаго зробіць. А ў калгасе ў нас пакуль што ня так. Устане мужык, паходзіць па вёсцы, пагутарыць з суседзьмі, пакурыць і пакуль зьбярэцца ў поле, глядзіш, ужо і сонца высока, ужо поўдзень. У нас многа лодыраў. Гэтым мы толькі сабе і шкодзім. Такой работай кулак задаволен. Ён нам гаворыць: «на чорта вам тут працаваць, у калгасе, усё роўна гэта не тваё». Праўда, некаторыя адсталыя жанчыны яшчэ слухаюць кулацкія гаворкі і на работу ня выходзяць. Нам трэба растлумачыць жанчынам, што калгас гэта наш, а ня чужы».

Правільна гаворыць Шандрок Варвара. Ёсьць у нас такія калгасьнікі, якія ўстануць, паходзяць, пагутараць, патыліцу пачэшуць, а тут час праходзіць, асабліва ў гарачую пару ўборкі сена, калі касіць добра раніцою, сьпяшацца з уборкай; а то глядзіш праз гадзіну дождж пойдзе, намочыць і сена пагніе. Мы павінны слухаць перадавых, зьнішчаць дрэннае, арганізаваць жорсткую дысцыпліну ў калгасах. Гэта ў першую чаргу вырашаюць у калгасах брыгады, бо і калгасьнікі і брыгады самі сябе могуць кантраляваць лепш, чым хто-б там ні было.

Тав. Сталін зусім правільна сказаў: «Ад вас патрабуецца толькі адно—працаваць сумленна, дзяліць калгасныя даходы па працы, берагчы калгаснае дабро, берагчы трактары і машыны, наладзіць добры догляд каня, выконваць заданьні вашай рабоча-сялянскай дзяржавы, умацоўваць калгасы і выкінуць вон з калгасаў прабраўшыхся туды кулакоў і падкулачнікаў». Вось гэтыя ўказаньні правадыра нашага тав. Сталіна вы павінны добрасумленна выконваць, каб зрабіць нашы калгасы сапраўды бальшавіцкімі, каб зрабіць усіх калгасьнікаў заможнымі.

Давайце па прыкладзе рабочых установім жорсткую дысцыпліну і ў калгасах, будзем змагацца з лодырамі, гультаямі, прагульшчыкамі і наогул з усімі тымі, хто жадае чужым дабром пажывіцца і на чужой шыі паехаць. (Воплескі).

Каню добры догляд

Вы чыталі пастанову ЦК і СНК нашага Савецкага саюзу і пастанову ЦК і СНК БССР аб тым, якое значэньне надаецца каню ў нашай гаспадарцы ва ўмацаваньні калгасаў, у выкананьні плану веснавой сяўбы і добрым праведзеньні гэтай сяўбы. У нас ёсьць шмат добрых і дрэнных прыкладаў адносін да каня з боку калгасаў.

Калгас «Чырвоны Кастрычнік», Прыцьпаўскага сельсавету, Вузьдзенскага раёну. У гэтым калгасе падабраны добрыя коні. Конюхам там зьяўляецца Уласчык Іван. Яму 59 гадоў, да рэвалюцыі быў батраком, у калгас уступіў у 1929 годзе і зараз працуе конюхам, даказаўшы сваю шчырасьць і адданасьць у адносінах догляду каня. «Коні, — гаворыць ён, — мяне любяць і я таксама іх люблю. Яны мяне паважаюць і вітаюць па голасу. Калі іншы раз калгасьнікі заходзяць і хочуць паглядзець, як захоўваюцца коні, дык яны на іх злуюць, а на мяне ніколі. Калі я ні ўвайду — ноччу, ці ўдзень, яны мяне ведаюць».

Уласчык сам недап'е, недаесьць, недасьпіць, а каня накорміць, напоіць і пачысьціць своечасова. Недарма Уласчыку даюць па адкорм коняй. Нядаўна ён атрымаў аграмаджанага каня, які быў абшарпаны. Ён яго добра паіў, карміў, па два разы ў дзень чысьціў і ўсё такі выхадзіў даручанага яму каня. Зараз гэты конь стаў як лялька. Стайня, дзе працуе Уласчык, атрымала назву курорту для коняй. Зараз кожны калгасьнік бачыць, што Уласчык Іван не на словах, а на справе зьяўляецца адным з лепшых ударнікаў калгасу і за сваю адданасьць ён быў выбран дэлегатам раённага зьезду.

Добры прыклад догляду коняй мы маем у калгасе «Свабода», Рагачоўскага раёну, з боку конюха Сьлюнькова.

Я прывяду вам яшчэ цікавы факт з Лепельскага раёну. Справа была на раённым зьезьдзе калгасьнікаў. Гэты факт быў нечаканы для раённага партыйнага і савецкага кіраўніцтва. Прыехаўшыя калгасьнікі-ўдарнікі да адкрыцьця зьезду склалі брыгаду і праверылі становішча коняй, на якіх прыехалі дэлегаты. Пры праверцы выявілася, што коні 3-х дэлегатаў не напоены, не накормлены і ня маюць адпаведнага памяшканьня. Брыгада склала акт, зачытала яго на зьезьдзе і прапанавала пазбавіць іх магчымасьці быць на раённым зьезьдзе. Зьезд прыняў гэту прапанову і даручыў калгасам, дэлегатамі якіх гэтыя калгасьнікі зьяўляюцца, паставіць пытаньне аб выключэньні іх з калгасаў. Гэта добры прыклад, так трэба рабіць. (З месца: правільна).

Вось вам яшчэ добры прыклад з Нараўлянскага раёну. Калгасьнік Будкоўскі казаў наступнае: «няма дрэнных коняй, а ёсьць дрэнныя гаспадары, і калі мы ня возьмем стаўкі на добры догляд коняй, дык дрэнна будуць яны працаваць у веснавую сяўбу». Мы павінны глядзець на калгас ня як на прытулак, а як на сацыялістычнае прадпрыемства, якое мы павінны будаваць як для сябе, так і для дзяржавы. Лічу, што мы выканаем пасеўкампанію таму, што дружна жывем і добра працуем».

Вось калгас «Гудок», Сураскага раёну. Тут калгасьнікі самі добра зрабілі — выявілі непасрэдных вінаватых дрэннага догляду каня, выкрылі іх як кулакоў і вычысьцілі з калгасу.

У калгасе імя Варашылава да пастановы партыі і ўраду аб падрыхтоўцы цяглавай сілы да вясны значная частка коняй была загнана. На конях езьдзілі: хто толькі хацеў, таму і заганяліся палявыя работы. Зараз у калгасе ўстаноўлен цьвёрды парадак догляду каня. Конюхамі вылучаны лепшыя калгасьнікі.

А вось некаторыя дрэнныя калгасы. Цяглавая сіла ў калгасе «Перадавік» зусім у дрэнным становішчы, бо праўленьне пры разьмеркаваньні ўраджаю добрае сена разьмеркавала сярод калгасьнікаў, а гнілое дало коням. Конюхі ўвесь час кралі авёс, прадавалі на рынку разам з загадчыкам гаспадаркай кулацкім агентам, які ўвесь час піў гарэлку і давёў конскае пагалоўе да ручкі. Калі праўленьне калгасу аддало пад суд гэтых калгасьнікаў, чэрвеньскі народны суд прыгаварыў іх толькі на 6 месяцаў. Такім пакараньнем калгасьнікі вельмі абураны. Вось бачыце і суд дрэнна судзіць.

Калгасьнік Мышчык з калгасу імя Сталіна гаварыў наступнае: «Цяглавая сіла ў калгасе ў дрэнным становішчы, бо Шымаеўскія ўвесь час кралі кармы і перапрадавалі. Праўленьне сядзіць сабе і нічога ня бачыць, што Шымаеўскія сапраўдныя кулакі, якія на кожным кроку шкодзяць».

Вось вам калгас «Перамога», Шклоўскага раёну. Увосень 1932 г., у выніку нядбайных адносін брыгадзіра, ня былі правільна ўлічаны працадні, і калгасьнікі адмовіліся ад далейшай работы, а коні галадалі па 2-3 суткі. Коні гінуць.

Вось адмоўныя факты адносін да коняй.

Вы ведаеце, што сказаў першы ўсесаюзны зьезд калгасьнікаў-ударнікаў пра каня. Ён сказаў, што:

«Конюх, як і трактарыст, гэта зараз самая ганаровая і адказная пасада ў калгасе. Зразумейце гэта. У каго ў руках калгасны конь, у таго ў руках і ўраджай вашых палёў і вашы даходы. Дык вазьмецеся-ж зараз за праверку таго, наколькі надзейныя гэтыя рукі. А то ў нас конюхамі часта зьяўляюцца ня тыя людзі, якія патрэбны нам. Глядзіш, як быццам добры, сумленны, старанны хлапец ды ці многа ў ім толку, калі ён толькі ўчора даведаўся, з якога боку хамут на каня надзяваецца».

Калі мы ня будзем весьці барацьбы са шкодніцкімі адносінамі да каня, дык мы загубім каня, а гэтым па сутнасьці будзем біць па калгасу. Таму, таварышы, мы павінны такі абавязак узяць на сябе тут на зьезьдзе, каб коні былі падрыхтаваны да вясны, мы таксама павінны такі наказ даць і другім калгасам.

Поўнасьцю сабраць і зьберагчы насеньне

Вы ведаеце, таварышы, што, калі пасееш, то і пажнеш, ці калі добра пасееш, добра пажнеш, дрэнна пасееш, дрэнна пажнеш. Да веснавой пасеўкампаніі ў БССР мы маем усе магчымасьці забясьпечыць пасеўную плошчу насеньнем. Патрэбна толькі поўнасьцю сабраць насеньне, каб гэта насеньне было высокай якасьці, ачысьціць яго ня толькі арфамі, але і трыерамі, пратруціць яго. Калгасы ўжо ведаюць, як гэта рабіць. Абмяняць на чыстагатунковае насеньне. Берагчы насеньне, каб яго не раскрадвалі.

Вось тут на зьезьдзе ёсьць бабруйскія калгасьнікі. Трэба сказаць, што ў Бабруйску ў радзе калгасаў мы выкрылі дрэнныя адносіны да насеньня. Там у некаторых калгасах дапушчана раскрадваньне насеньня. Майце на ўвазе, што кулак тут у радзе выпадкаў патрабуе і праз насеньне сарваць веснавую сяўбу, папсуе якога-небудзь, каб раскрасьці гэтае насеньне, прадаць на кірмашы, каб ня было чым сеяць, бо добра праведзеная сяўба—гэта ўдар па кулаку.

Вось, скажам, калгас «Спаборніцтва», Дрысенскага раёну. Там дрэнна адносяцца да насеньня. Да канца лютага насеньне ляжала неабмалочаным на таку. Насеньнем кармілі сьвіней, усяго сьвіньні зьелі каля 20 пудоў ільнасемя, а потым будуць гаварыць, што няма насеньня.

Калгас «Ударнік», Магілеўскага раёну. Там згніло 75 пудоў ільнасемя, 30 пудоў грэчкі, 80 пудоў гароху, насеньне вікі, ільнатраста з 8 га.

Такім чынам, вы бачыце, што хоць і ведаюць, што насеньне гэта па сутнасьці ўсё, што калі ня будзе насеньня, дык не пасееш,—але дрэнна адносяцца да насеньня. Потым пойдуць вясной і будуць крычаць—насеньня няма, будуць абвінавачваць дзяржаву, што вось, моў, не дапамагаюць і г. д. Самі-ж вінаваты. Самі павінны былі-б чула адносіцца да захаваньня насеньня, глядзець за насеньнем па-гаспадарску, тады ня было-б на каго скардзіцца.

Такім чынам, ня трэба спадзявацца на якую-небудзь дапамогу адносна насеньня. Трэба памятаць, што мы павінны засеяць усю калгасную зямлю сваім насеньнем і насеньнем добраякасным, ачышчаным, пратручаным. І я думаю, што мы на сваім зьезьдзе калгасьнікаў-ударнікаў возьмем на сябе такі абавязак і адпаведна будзем патрабаваць ад усіх іншых калгасаў, каб так паставіць справу (воплескі).

Ня толькі трэба, таварышы, захоўваць насеньне, трэба паглядзець як яно скарыстоўваецца. Вы ведаеце факты, калі сеюць радковай сявалкай, насыпаюць, скажам, 8 пуд. насеньня на вызначаную плошчу зямлі. Але бывае, што той ці іншы сейбіт высее ня 8 пудоў, а каля 5 пудоў, а 3 пуды сабе пакіне. Такіх фактаў мы маем шмат. Таму, таварышы, ня толькі трэба захоўваць насеньне, а патрэбна кантраляваць яго скарыстаньне.

Калгасьнік Качан з калгасу «Жнівень», Чэрвеньскага раёну, кажа: «Нам, ударнікам, трэба зьвярнуць увагу на ручную сяўбу і на сейбіта, бо павышэньне ўраджайнасьці залежыць ад таго, якім збожжам будуць сеяць і як сеяць. Калі сейбіт будзе шкоднік, то ён будзе сеяць так, каб зерне ад зерня было на мэтр. Спачатку гэтага мы ня ўбачым, а потым да сейбіта цяжка будзе прычапіцца, бо ён скажа, што яно ня ўзышло, дрэннае насеньне».

Правільна гаворыць тав. Качан. За сейбітам трэба сачыць, устанавіць кантроль, каб ён правільна скарыстоўваў насеньне.

А што датычыць таго, як часта сеяць, то вы ведаеце лепш за мяне і вам ня трэба даказваць.

Справа тут такая, што трэба моцна сачыць, трэба праінструктаваць сейбіта перад пасевам.

Прывесьці ў гатоўнасьць трактары і сельска-гаспадарчы інвэнтар

Некалькі слоў аб нашых машынах, і трактарах. Я ўжо гаварыў аб значэньні трактараў, колькі іх, гаварыў аб сельска-гаспадарчым інвэнтары. Што мы тут робім і што трэба рабіць? Вядомая справа, у першую чаргу трэба будзе адрамантаваць трактарны парк да веснавой сяўбы, каб ён выйшаў у поле падрыхтаваным. Нам трэба падабраць добрасумленныя кадры для трактараў.

Мы ласм часамі трактар, а па праўдзе кажучы ці-ж трактар вінаваты, калі ён псуецца? У першую чаргу вінават трактарыст. Усё залежыць ад таго, як ён падрыхтаваны, што ён з сябе галоўным чынам прадстаўляе, што ён за чалавек. Часта пападаюць у трактарысты шкоднікі, часта ў трактарысты мы вылучаем людзей ня лепшых, а горшых. (Галасы: правільна).

Працуе, скажам які-небудзь калгасьнік на адной працы дрэнна, яго зьнялі, потым з другой работай не спраўляецца, яго зьнялі—«ну чорт яго бяры, можа што-небудзь з яго выйдзе, калі пашлем на курсы трактарыстаў», Нічога з яго не атрымаецца, а трактар ён псуе.

Трактар—гэта новая машына, гэта ня простая цацка. У нас на прадпрыемствах новымі машынамі рабочыя ня так лёгка авалодваюць. Несвая часовая змазка, несвоечасовы догляд за тэй ці іншай часткай і трактар стаў. А трактарыст ходзіць вакол яго і лаецца.

Вось што сказаў усесаюзны зьезд калгасьнікаў пра трактарыстаў:

«А цяпер, рыхтуючыся да вясны, праверым рады трактарыстаў, адбярэм сапраўды лепшых, сумленных, адданых калгаснай справе работнікаў і толькі ім даверым работу на трактарах. Патрабуем ад іх, каб яны вывучылі трактарную справу добрасумленна і цяперашняй вясной паказалі-б ударную работу. Забясьпечым бесьперабойны падвоз вады, гаручага і змазачных матар'ялаў да трактараў. І на гэту справу, таварышы, трэба паставіць правераных людзей. Колькі ў нас прастойваюць трактары з-за таго, што падвозчык вады гультаюе або наўмысьля, па кулацкай указцы, зрывае работу. А колькі ў нас такіх выпадкаў, калі шкоднікі ўмудраюцца ў змазачныя матар'ялы або ў гаручае пяску падсыпаць.

Усё гэта трэба, таварышы калгасьнікі, цяпер-жа ўлічыць, калі мы хочам дабіцца высокага ўраджаю і высокіх даходаў».

У гэтым годзе ўстанаўляецца такі парадак, пры якім лепш можна наладзіць работу МТС. Вы ведаеце парадак адносна аплаты за работу натурай. З чым гэта зьвязана? МТС адказвае за такі і такі калгас. Дрэнна яна працуе, дрэнна апрацуе глебу, атрымаецца дрэнны ўраджай і, значыцца, будзе меншая аплата. Гэта будзе кантроль над працай нашых МТС і лепш стымуліраваць якасьць працы. Трэба каб вы ў далейшым кантралявалі работу нашых трактараў. Скажам, трактарысты дапускаюць агрэхі. Вы гэта бачыце, вам гэта вядома. Якасьць апрацоўкі глебы вы самі наглядаеце. Тут няма чаго саромецца, а трэба патрабаваць, каб трактар лепш апрацоўваў глебу.

Вельмі вялікую ролю адыгрываюць палітаддзелы, якія будуць арганізаваны ў нашых МТС. Мы ў Беларусі ўжо да 1 красавіка павінны арганізаваць 37 палітаддзелаў. Туды мы пасылаем моцных партыйцаў бальшавікоў. Гэта кадры, якія дапамогуць нашым калгасам сапраўды стаць бальшавіцкімі, ачысьціцца ад кулакоў і шкодніцкіх элемэнтаў, згуртаваць актыў, унесьці новы струмень у жыцьцё калгасу ў сэнсе арганізацыі працы і пастаноўкі працдысцыпліны.

За высокі ўраджай

Калі мы правядзем гэтыя мерапрыемствы па севазваротах, па агратэхніцы, па каню, па машынах, па насеньні і рад іншых мерапрыемстваў, то пытаньне барацьбы за ўраджай у нас будзе пастаўлена на належную вышыню і мы лепш даб'емся таго, каб зрабіць калгасьнікаў заможнымі.

Ураджай нашых палёў, нашых калгасаў у Беларусі вельмі нізкі. Гэта тлумачыцца дрэннай апрацоўкай зямлі, дрэннай барацьбой за ўжываньне самых прасьцейшых аграмерапрыемстваў, дрэнным укараненьнем гэтых прасьцейшых мерапрыемстваў.

Аднак, у нас ужо ёсьць шмат калгасаў, якія можна назваць перадавікамі. Напрыклад, калгас імя Будзённага, які атрымаў жыта 11,5 цэнтн. з га, ячменю — 14,3 цэнтн., бульбы — 110 цэнтн., калгас «Чырвоны май», калгас «Кохапаўшчына».

У камуне «Іскра», Рыжкаўскага сельсавету, Шклоўскага раёну, у мінулым годзе ўраджай быў наступны: жыта—8,5 цэнт. з га, аўса—10 цэнт., ячменю—16 цэнт., бульбы—120 цэнт. Камуна існуе з 1926 году. Зямля ў камуне апрацоўваецца добра, насеньне сартуецца, ужываецца мінэральнае ўгнаеньне. Ужо і зараз у камуне вывезена 1.000 вазоў гною, перавезена 1.090 пудоў мінэральнага ўгнаеньня. На 3 га сенажаці выкарчаван хмызьняк.

А ў суседніх з камунаю калгасах ураджай у мінулым годзе быў такі: жыта—4,5 цэнт. з га, ячменю—9 цэнт., аўса—4,2 цэнт., бульбы—83 цэнт.

Калгас імя Калініна, Чавускага раёну, атрымаў пшаніцы 13,5 цэнтн. з га, ячменю — 12,5, корапылодаў — 112, бульбы — 104, грэчкі — 8. Калгас імя Сталіна: пшаніцы — 10 цэнтн., ячменю — 9, бульбы — 69, грэчкі — 4.

У чым сакрэт перамогі ў справе павышэньня ўраджайнасьці. Зямля ў калгасе імя Калініна пясчаная, раней аднаасобнікі на гэтай зямлі атрымлівалі з га 3—4 цэнтн. жыта і ячменю, а ёсьць такія мясьціны, якія раней зусім не засяваліся. І ўсё-ж, ня гледзячы на гэта, калгасьнікі тут атрымліваюць ня дрэнны ўраджай.

Гэты-ж калгас кожны год яравое поле засявае выключна па зяблі. У гэтым годзе пад яравыя ўсё поле заараана. Увесь гной вывезен прыблізна да 5 сакавіка. Попелу сабрана 2,5 тоны. Збор попелу працягваецца і зараз. Мінэральнае ўгнаеньне завезена.

Посьпех барацьбы за высокую ураджайнасьць вырашаецца ў асноўным звяне калгасу — брыгадзе.

Вось некалькі прыкладных брыгад у барацьбе за ўраджайнасьць. Паляводчая брыгада калгасу «Чырвоны бераг», Аршанскага раёну, на чале з брыгадзірам Раноўскім дабілася ўраджаю ў два разы большага сярэдняй ураджайнасьці па раёне: жыта—8,15 цэнтн. з га, аўса — 9,9 цэнтн. з га, пшаніцы — 9,5 цэнтн., бульбы — 137 цэнтн. Канюшыны за два ўкосы 61 цэнтн. з га.

Гэтых посьпехаў брыгада дабілася дзякуючы правільнай расстаноўцы сіл. Увесь пасеў быў праведзен выключна па праверанным і ачышчаным насеньнем і ў раньнія тэрміны. Пасеў аўса брыгада правяла ў звычайныя тэрміны, скончыўшы пасеў гэтай культуры да 8 мая 1932 году.

Уся плошча лахані, замацаваная брыгадай, была заараана без агрэх і поўнасьцю быў скарыстаны гной.

Брыгада ў гэтым годзе поўнасьцю ўжо падрыхтавана да веснавой пасеўнай кампаніі, коні брыгады ў добрым стане, інвэнтар увесь адрамантаваны, насеньне ачышчана поўнасьцю.

Усе 12 коняй, збруя і інвэнтар прымацаваны да калгасьнікаў у брыгадзе.

Брыгада ўжо вывезла 300 вазоў гною і сабрала 8 тон попелу.

Брыгада № 1 ільнаводчага калгасу «Ленінскі шлях», Дрысенскага раёну, на чале з брыгадзірам т. Харчанка мела ў сваім складзе 23 чалавек і вытворчае заданьне па пасеве яравых — 97,5 га, у тым ліку 6 га бульбы і 35 га ільну.

Ня гледзячы на тое, што брыгада мела амаль найбольшую ў калгасе нагрузку на аднаго працаздольнага: па пасеве яравых — 4,25 га, уборцы яравых — 5 га, у тым ліку ільну — 1,52 га і па касьбе — 3 га, брыгада дала лепшыя паказальнікі па якасьці работы ў параўнаньні з іншымі брыгадамі калгасу.

Брыгада своечасова правяла веснавую сяўбу, акуратна, добраякасна і бяз страт убрала ўраджай са свайго вучастку і параўнальна з іншымі брыгадамі дала большы ўраджай па ільнасемі — 4,2 цэнтн. з га і па бульбе — 133 цэнтн. з га.

За лепшыя паказальнікі работы брыгада № 1 пры разьмеркаваньні ўраджаю атрымала павышаную адзнаку працадня на 20 проц. на 1 працадзень. Калгасьнікі брыгады № 1 атрымалі каля 6 кгр. збожжавых, каля 3 кгр. бульбы, 14 кгр. кармоў і 1 р. 39 к. грашыма.

За тое ёсьць другія калгасы, якія не змагаліся за ўраджай і атрымалі на землях ня горшых значна меншы ўраджай. Напрыклад, калгас імя Дзяржынскага: жыта — 8,7 цэнтн., аўса — 1,1 цэнтн., бульбы — 38 цэнтн. Калгас «Пуцілавец»: аўса — 2,1 цэнтн., ячменю — 9 цэнтн.

Ёсьць у нас цэлы рад калгасаў, якія разумеюць, што бяз моцнай барацьбы за павышэньне ўраджайнасьці немагчыма ажыцьцявіць задачу паляпшэньня матар'яльна-бытавога становішча самых калгасьнікаў. Разумеючы гэта, яны робяць усё, каб павысіць ураджайнасьць.

Ёсьць, аднак, калгасы, якія яшчэ не разумеюць гэтага. Таму, таварышы, трэба на зьезьдзе дагаварыцца аб тым, што ўсе мерапрыемствы, якія зьвязаны з павышэньнем ураджайнасьці, неабходна поўнасьцю ажыцьцявіць на практыцы. Аб гэтых мерапрыемствах ня толькі я гавару, аб гэтым гаварылі калгасьнікі на раённых зьездах.

Працяг у наступным нумары

Рэйхстаг прыняў закон аб выключных паўнамоцтвах

„Сацыял-дэмакраты гатовы падтрымліваць усякую прапанову ўраду“

Заява старшыні германскай сацыял-дэмакратычнай партыі

БЭРЛІН, 23. Пасьля адкрыцьця пасяджэньня рэйхстагу [illegible] Ад імя сацыял-дэмакратычнай партыі выступіў старшыня партыі Вэльс, які падкрэсьліў, што сацыял-дэмакраты [illegible]

З адказам Вэльсу выступіў рэйхсканцлер Гітлер, які рэзка палемізаваў з Вэльсам [illegible]

«Сацыял-дэмакраты, — заявіў Гэрынг, — [illegible]

[illegible] прыняў ва ўсіх трох чытаньнях закон аб выключных паўнамоцтвах. Супроць закону галасавалі сацыял-дэмакраты. Апрача таго, рэйхстаг прыняў рашэньне прадаставіць старшыні рэйхстагу права назначаць наступнае пасяджэньне рэйхстагу, адтэрмінаваўшы сваю работу на неакрэсьлены час.

Учора закончыў сваю работу ўсебеларускі зьезд калгасьнікаў-ударнікаў

Ранішняе пасяджэньне 25 сакавіка

Першым выступае калгасьнік-ударнік тав. ГЕНЛІН (Чавускі раён) [illegible]

[illegible]

Вячэрняе пасяджэньне

[illegible] ты тав. ЧАРНУШЭВІЧА. Ён у простых і зразумелых словах расказвае дэлегатам аб заваяваньнях партыі ў галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва. Раней у гімназіях вучыліся толькі дзеці духавенства, дваран, буйных кулакоў. Рабочым, беднякам-сялянам ня было доступу туды. Зараз рабочым, калгасьнікам, беднаце і серадняком аднаасобнікам — самы шырокі доступ ня толькі ў сямігодкі, тэхнікумы, але і ў вышэйшыя навучальныя ўстановы, якіх на Беларусі раней зусім ня было. З гадам брэньнем гудзе зьезд. Ці ім гэта даводзіць: іх-жа дзеці, браты, сёстры навучаюцца ў гэтых установах.

Наркома асьветы на трыбуне зьмяняе радавы калгасьнік МАШЧУК (Асіпавічы), потым ШЫЛАВА (Дуброўна), УГЛЯШКОВА (Шклоў), ПРЫХОДЗЬКА (Камарын), ПЕРАПЕЧКІН (Чавусы), ГЕРАСІМЁНАК (Бягомль) — усе як адзін запэўняюць партыю і ўрад:

— Даб'ем кулака, зьнішчым недахопы, якія яшчэ ёсьць у калгасах, пашырым заваяваньні, зробім калгасы бальшавіцкімі, калгасьнікаў — заможнымі, узорна правядзем веснавую сяўбу.

Слова атрымлівае старшыня ЦСПСБ тав. КАВАЛЬЧУК, які дзеліцца са зьездам сваімі думкамі, як лепш ажыцьцявіць дырэктывы партыі, гістарычныя праграмныя ўказаньні правадыра партыі тав. Сталіна.

[illegible] чы — «ПРОСІМ ВЫСТУПЛЕНЬНЯ тав. ГІКАЛО! СЛОВА тав. ГІКАЛО!»

Дэлегат на ўсесаюзны зьезд ад Менскага раёну тав. ТРУШКЕВІЧ зачытвае прывітальную тэлеграму тав. СТАЛІНУ. Бурнымі, доўга незмаўкаючымі аплёдысмэнтамі прымаецца прывітаньне першаму ўдарніку-брыгадзіру, вялікаму майстру сацыялістычнай пераробкі савецкай зямлі.

ТАРАЙКОВІЧ АМЭЛЯ, дэлегатка калгасу «Барацьбіт», Дзяржынскага раёну, выступала на польскай мове. Яна расказала зьезду аб сваіх выключных, ніколі ў жыцьці нязнаных ўражаньнях, якія зрабіў на яе ўсесаюзны зьезд калгасьнікаў-ударнікаў у Маскве. Тарайковіч шмат гадоў служыла батрачкай у памешчыкаў, у кулакоў, цяжкая праца адабрала ў яе шмат здароўя і сілы, і цяпер, на гэтым зьезьдзе, яна канчае сваю запальваючую прамову такімі словамі:

— Пасьля зьезду ў Маскве, пасьля зьезду нашага — беларускага я адчуваю, што памаладзела на дваццаць гадоў і ў мяне ёсьць яшчэ шмат новай работы па будаўніцтве сацыялізму ў вёсцы.

На гэтым-жа пасяджэньні пад бурныя аплёдысмэнты прымаюцца прывітальныя тэлеграмы наркамваенмору і старшыні Рэўваенсавету тав. ВАРАШЫЛА-[illegible]

[illegible] вую сяўбу.

Не пасьпела тав. СЬМІДОВІЧ даць слова чарговаму прамоўцу, як у залі ўзьнімаецца бура аплёдысмэнтаў. Яны пераходзяць у авацыю. Усе дэлегаты ўстаюць. Гучнымі «ўра» ўздрыгваецца Дом Культуры. Дэлегаты вітаюць першага сакратара ЦК КП(б)Б тав. ГІКАЛО пад кіраўніцтвам якога яны з посьпехам будуць біцца за пляны веснавой сяўбы. Вялікая двухгадзінная прамова тав. ГІКАЛО не адзін раз перарывалася працяжнымі, гучнымі аплёдысмэнтамі.

Пасьля сканчэньня прамовы зьезд зноў наладжвае бурную авацыю тав. Гікало. Усе дэлегаты ўстаюць і сьпяваюць «Інтэрнацыянал».

Зьезд прыняў прывітальную тэлеграму ЦК КП(б)Б і заслухаў прывітаньне рабочай дэлегацыі ад барысаўскага заводу імя Домбаля.

Тав. ГНІЛЯКЕВІЧ выступіў з дакладам ад мандатнай камісіі. Тав. Гнілякевіч зачытвае яркія і вельмі паказальныя лічбы. Напрыклад, 85 проц. усіх дэлегатаў — прэміяваныя ўдарнікі, 225 чалавек — прэміяваны па 2 разы, вялікая колькасьць дэлегатаў па тры і больш раз.

Прынята адозва да ўсіх калгасьнікаў і працоўных аднаасобнікаў.

Першы ўсебеларускі зьезд калгасьнікаў-ударнікаў скончыў свае работы заключнай прамовай тав. ШАРАНГОВІЧА.

На Случчыне пачалася сяўба

СЛУЦАК, 25 (па тэлефону). Калгас «Чырвоны сьцяг» [illegible] сельсавету першы ў раёне засеяў 22-га сакавіка 1 гектар [illegible]

Да 35 годзьдзя першага зьезду РСДРП

Да 35-годзьдзя першага зьезду РСДРП у доме першага зьезду (Савецкая, 135) адкрыта выстаўка. [illegible] (тэл. № 2-254).

Да 50-годзьдзя з дня сьмерці Карла Маркса Музэй Рэвалюцыі падрыхтаваў выстаўку розных матэрыялаў, прысьвечаных Марксу. [illegible] ад 10 гадз. раніцы да 9 гадз. веч.

Назначэньне

Тав. Лазоўскі Ф. П. назначан прэзыдыумам ЦВК другім намесьнікам народнага камісара земляробства БССР.

Плян камунальнага будаўніцтва ў Менску

Гарадзкі савет зацьвердзіў плян камунальнага будаўніцтва ў Менску на 1933 г.

[illegible]

[illegible] пачата падрыхтоўка да пракладкі 9 клм. новых трамвайных ліній. Колькасьць вагонаў павялічваецца на 18. На капітальнае будаўніцтва трамваю будзе ўкладзена звыш 1 млн. руб.

Узмацняецца супроцьпажарная ахова гораду, на што прадугледжана 166 тыс. руб. Будзе пабудавана новае цэнтральнае пажарнае дэпо і будуць набыты дзьве машыны.

На пашырэньне работы аўтатранспарту адпускаецца 175 тыс. руб. Паводле заключаных дагавароў, мяркуецца атрымаць 4 новых, 14-мясцовых аўтабусы. Наогул аўтапарк павялічваецца на 21 машыну. Адначасова, будзе закончана пабудова аўтагаражу на 100 машын з мэханічнымі майстэрнямі пры ім.

Даволі значныя работы намечаны ў галіне каналізацыі, на што выдаткуецца каля 1 млн. руб. У каналізацыйную сетку будзе ўключана яшчэ 450 домаўладаньняў. Вадаправодная сетка пашыраецца на 7 клм.

Плянам прадугледжана сканчэньне будаўніцтва лазьні на Серабранцы і мэханічнай пральні.

Усяго на камунальнае будаўніцтва ў 1933 г. адпускаецца звыш 7 млн. руб.

АПАЗЫЦЫЯ НА ТРЫБУНЕ РЭЙХСТАГУ.

Фашызацыя прафсаюзаў Германіі

БЭРЛІН, 24. Асобны камісар пры обэрбургамістру гораду Бэрліну Ліпэрт і обэрбургамістар Зам зьвярнуліся ў міністэрства ўнутраных спраў з хадайніцтвам аб назначэньні тэрміновых перавыбараў фабзаўкомаў. Ліпэрт абгрунтоўвае сваё заяўленьне наступным чынам: «большасьць членаў фабзаўкомаў зьяўляюцца марксыстамі і таму іх дзейнасьць супярэчыць дзяржаўным інтарэсам. Апрача таго, ачышчэньне заводаў і фабрык ад марксыцкіх элемэнтаў у большасьці выпадкаў ня будзе магчымым, бо марксыцкія фабзаўкомы не дадуць неабходнай на гэта згоды».

Новыя выбары фабрычна-заводзкіх камітэтаў павінны адбывацца галоўным чынам у маі месяцы, але, бязумоўна, не ў дзяржаўных інтарэсах адкладваць ачышчэньне заводаў на такі доўгі тэрмін.

Надзвычайныя суды ва ўсёй Германіі

БЭРЛІН, 23. Сёньня апублікован новы надзвычайны дэкрэт аб «барацьбе супроць нападаў на ўрад нацыянальнага адраджэньня».

Апублікован таксама дэкрэт аб скліканьні ва ўсіх раёнах Германіі надзвычайных судоў, якія будуць разглядаць справы аб парушэньні надзвычайнага дэкрэту аб барацьбе супроць нападаў на ўрад нацыянальнага адраджэньня». Гэтыя надзвычайныя суды будуць разглядаць справы без папярэдняга сьледзтва, і маюць права не заклікаць да заслухоўваньня сьведак, калі «паводле перакананьня суда» ў гэтым няма неабходнасьці. Даныя [illegible] надзвычайным су[illegible] паказаньні могуць не пратакаляваца і пастановы [illegible] ня могуць быць абскарджаны.

Яшчэ пра падпал рэйхстагу

Вакрыцьцё чэскай газэты

ПРАГА, 23. Орган нямецкіх сацыял-дэмакратаў Чэха-Славакіі «Сацыял-дэмакрат» паведамляе з Германіі, што швэйцар рэйхстагу, які заявіў паліцыі аб тым, што ён бачыў, як фашысцкія штурмавікі праносілі ў будынак рэйхстагу бідоны з бэнзінам, арыштаваны і месца знаходжаньня яго невядома.

Кожны дзень новыя зьверствы

Фашысцкія штурмавікі катуюць арыштаваных жанчын

ВЕНА, 23. Паводле вестак сацыял-дэмакратычнай «Арбэйтэр цэйтунг», тры дні назад у Бэрліне нацыянал-сацыялісцкія штурмавікі забралі з сабой 25 чал, якія належалі да сацыял-дэмакратычнай партыі. У Бэрліне-Нэйкельне фашысцкія штурмавікі, у тых выпадках, калі ў выніку вобыску ім не ўдавалася адшукаць бацькоў, забіралі да сябе ў казармы дзяцей. У выніку налёту нацыянал-сацыялістаў на калёнію, населеную бяздомнымі і беспрацоўнымі членамі сацыял-дэмакратычнага саюзу моладзі ў Шпандаў, забіты кіраўнік сацыял-дэмакратычнай юнацкай арганізацыі Эрых Макер.

Венская газэта «Таг» расказвае аб жудасных яўрэйскіх пагромах у Германіі, якія па сваёй жорсткасьці ніколькі не ўступаюць пагромам, арганізатарамі якіх былі чорнасоценцы ў царскай Расіі. Газэта прыводзіць выпадкі, калі ў Гамбургу гандляроў-яўрэяў, скаваных ланцугамі, прышыўшы ім камуністычныя і сацыял-дэмакратычныя значкі на грудзі, пад музыку праводзілі па вуліцах гораду, пры гэтым жорстка зьдзекваючыся над імі. Усе скаргі ўладам заставаліся бяз вынікаў і выклікалі толькі новы прыліў помствы з боку нацыянал-сацыялісцкіх штурмавікоў.

* * *

ПРАГА, 23. Сацыял-дэмакратычная «Право ліду» паведамляе, што за апошні час нацыянал-сацыялісцкія штурмавікі катуюць арыштаваных імі жанчын. Газэта прыводзіць выпадак, калі адной з арыштаваных гарачым жалезам выпалілі на лобе фашысцкую свастыку.

Рэпрэсіі супроць замежнага друку

БЭРЛІН, 24. Агенцтва «Конці» паведамляе, што адказныя ўрадавыя колы прынялі і будуць далей прымаць рашучыя меры супроць «ілжывых паведамленьняў замежнага друку». Германскія паслы і пасланьнікі атрымалі спэцыяльную дырэктыву рабіць прадстаўленьні ў кожным паасобным выпадку. У далейшым, — паведамляе агенцтва, — будуць прымацца меры супроць газэт і будзе забараняцца іх перасылка ў Германію па пошце і, апрача таго, будуць прыняты меры супроць іх тутэйшых прадстаўнікоў.

Германскі друк аб прамове Гітлера

БЭРЛІН, 24. Друк урадавых партыі вітае праграмную прамову Гітлера, пры чым прэса партыі нацыяналістаў і рэшта газэт нацыянал-сацыялісцкай часткі ўрадавага лягеру асабліва падкрэсьлівае заяўленьне Гітлера аб тым, што ў аснове эканамічнай палітыкі ўраду ляжыць прыватная ўласнасьць і прыватная ініцыятыва. «Бэрлінэр тагеблят», «Фосішэ цэйтунг» і інш. падкрэсьліваюць сваю поўную гатоўнасьць падтрымліваць урад. Са зьнешня-палітычнай часткі ўрадавай дэклярацыі большасьць газэт адзначае ўказаньні на зацікаўленасьць Германіі ў падтрыманьні прыязных адносін з СССР.

Пагроза рэпрэсій супроць амэрыканскіх карэспандэнтаў

ВЕНА, 23. Мюнхенскі карэспандэнт венокай «Арбэйтэр цэйтунг» паведамляе, што баварскі ўрадавы камісар Эссэр выступіў з простай пагрозай па адрасе амэрыканскіх карэспандэнтаў у Баварыі, заявіўшы ім, што, калі амэрыканскі друк, у выніку паступаючых з Германіі паведамленьняў аб тэрора, і надалей будзе прадасьцерагаць супроць наведваньня важнейшых пунктаў Баварыі, то яны будуць неадкладна высланы з Баварыі.

„Жаночы рух“ за прызнаньне СССР

ВАШЫНГТОН, 24. Дэлегацыя «Жаночага камітэту руху на карысьць прызнаньня Савецкай Расіі» прадаставіла ў «Белы дом» (рэзыдэнцыя прэзыдэнта) дзяржаўнаму дэпартаманту (міністэрства замежных спраў) пэтыцыю аб неадкладным прызнаньні Савецкага саюзу. Дэлегацыя была прынята ў «Белым доме» сакратаром Рузвэльта. У дзяржаўным дэпартаманце Хэлл абяцаў разгледзець пэтыцыю.

Бэльгійская рабочая партыя супроць адзінага фронту

ПАРЫЖ, 23. Паведамляюць з Брусэлю, што генэральны савет бэльгійскай рабочай партыі пастанавіў на прапанову камуністаў аб адзіным фронце адказаць адмовай.

АДЗІНЫ ФРОНТ ПАД СЬЦЯГАМ КАМПАРТЫІ

Чэскія сацыял-дэмакратычныя рабочыя ствараюць камітэты адзінства

ПРАГА, 23. ЦК партыі чэскіх сацыял-дэмакратаў адхіліў прапанову кампартыі аб адзіным фронце. Аднак, на мясцох стыхійна ўзьнікаюць сумесныя мітынгі, дэманстрацыі. У Ашы адбылася сумесная акруговая канфэрэнцыя актывістаў камуністычнай арганізацыі і сацыял-дэмакратаў, якая вызначыла мерапрыемствы па барацьбе з фашызмам і па сумесным сьвяткаваньні 1 мая. У Котышах створан камітэт адзінства, які складаецца з 5 прадстаўнікоў ад рэфармісцкіх і 5 ад чырвоных прафсаюзаў. Многія заўкомы, уключаючы рэфармісцкіх членаў, далучыліся да закліку цэнтральнага камітэту кампартыі Чэха-Славакіі.

Усеагульная забастоўка салідарнасьці ў Лодзі

СПЫНІЛІ ПРАЦУ ЎСЕ ПРАМЫСЛОВЫЯ І КАМУНАЛЬНЫЯ ПРАДПРЫЕМСТВЫ

ВАРШАВА, 23. Сёньня ў Лодзі пачалася ўсеагульная забастоўка ў знак салідарнасьці са стачкай тэкстыльшчыкаў. Спыніліся ўсе прамысловыя прадпрыемствы, бязьдзейнічаюць трамваі. Забастоўкай ахоплены ўсе ўстановы і прадпрыемствы магістрату за выключэньнем шпіталяў і хуткай дапамогі. Бастуе газавы завод. Улады паведамляюць аб «прынятых мерах для забесьпячэньня работы электрастанцыі». Па вуліцах гораду разьяжджаюць узмоцненыя паліцэйскія патрулі. Лодзінскія газэты вышлі ў скарочаным памеры. Па дадатковых вестках памёр яшчэ адзін рабочы, удзельнік дэманстрацыі ў Пабяніцах. Такім чынам у рэзультаце паліцэйскай страляніны ёсьць 6 чалавек забітых рабочых. Памёр таксама адзін з параненых паліцэйскіх. Паводле вестак лодзінскай бальнічнай касы, знаходзяцца ў шпіталях 16 чалавек рабочых, параненых у Пабяніцах.

БАЯВЫЯ КАМУНІСТЫЧНЫЯ ДЭМАНСТРАЦЫІ Ў ВАРШАВЕ

ВАРШАВА, 24. Учора ў Варшаве ў раёне месц былі праведзены камуністычныя дэманстрацыі. На вуліцы Мілай у дэманстрацыі прымала ўдзел больш 400 чалавек.

На вуліцы Любецкага дэманстранты былі разагнаны паліцыяй, арыштавана 20 чал.

На Астроўскай вуліцы, на адну з камуністычных дэманстрацый напалі паліцэйскія агенты, якія зрабілі некалькі стрэлаў. Аднак, камуністы не разьбегліся і акружылі агентаў. Пасыпаліся камяні. Агенты былі разьброены, пры чым адзін з іх быў паранен і накіраваны ў шпіталь. Дэманстрацыі былі наладжаны ў знак салідарнасьці з забастовачнай барацьбой лодзінскіх і беластоцкіх тэкстыльшчыкаў і дамброўскіх гарнякоў.

Пашырэньне забастоўкі швэцкіх маракоў

СТАКГОЛЬМ, 24. Забастоўка маракоў у Швэцыі пашыраецца. Да забастоўкі далучыліся маракі дзевяці швэцкіх суднаў, якія знаходзяцца ў іназемных гаванях — у Германіі, Галяндыі, Даніі. Бастуючыя не дапускаюць штрэйкбрэхэраў да работы.

У Гэтаборгу паліцыя арыштавала каля 100 маракоў па абвінавачваньні іх у забойстве штрэйкбрэхэраў. Сярод арыштаваных рад членаў забастовачнага камітэту. Буржуазны сацыял-дэмакратычны друк абвінавачвае швэцкую кампартыю і рэвалюцыйную прафапазыцыю ў тым, што яны арганізавалі забойства штрэйкбрэхэраў. Камуністычная «Н'ю даг» абвяргае паведамленьні буржуазных газэт.

Учора ў Гэтаборгу адбыўся 6-тысячны мітынг пратэсту супроць арышту маракоў.

Пакт 4-х дзяржаў--адзіны фронт супроць ПАЗШ і СССР

Н'Ю-ЕРК, 23. Лёнданскі карэспандэнт «Інвінг пост», камэнтуючы праект пакту чатырох дзяржаў, піша, што праект Макдональда-Мусаліні пагражае стварэньнем адзінага фронту супроць ПАЗШ і СССР. «Калі чатыры дзяржавы аб'ядноюцца, — гаворыць карэспандэнт,—дык яны павінны мець агульныя інтарэсы. Агульныя інтарэсы могуць быць знойдзены ў галіне палітыкі ў адносінах ПАЗШ і СССР на Далёкім Усходзе. Гэта азначае адзіны фронт Эўропы супроць Амэрыкі ў перагаворах аб даўгох і на сусьветнай эканамічнай канфэрэнцыі».

* * *

ЛЁНДАН, 22. У сувязі з адкрыцьцём германскага рэйхстагу «Таймс» у перадавым артыкуле камэнтуе становішча ў Германіі. Газэта заяўляе: «Калі-б прышлі да вываду, што некаторыя параграфы мірнага дагавору вельмі жорсткія ў канцэпцыі ці не справядлівыя ў іх цяперашнім ужываньні, дык гэтыя артыкулы трэба было-б бяз хістаньняў зьмяніць ці апуляваць. Калі падставы для законных скаргаў Германіі будуць захаваны, дык хваляваньні ва ўсёй Эўропе будуць прадаўжацца. Германскія прэтэнзіі ў галіне разьзбраеньня павінны [illegible]цца вывучаны як мага хутчэй у духу пляну чатырох дзяржаў і ангельскай прапановы ў Жэнэве».

Ажыўленьне дзейнасьці партызанскіх атрадаў у Манчжурыі

ШАНХАЙ, 23. Як паведамляюць з Манчжурыі, у сувязі з перакідкай японскіх войск у правінцыю Жэхэ, ажывілася дзейнасьць антыманчжурскіх атрадаў і партызан у Манчжурыі. У паведамленьнях указваецца, што 4.000 партызан пад камандаю Ван Фын-го дзейнічаюць у Тунхуа, Лінцьзяне, Дайбінкоў і Цьзіньшуйкоў (ва ўсходняй частцы мукдэнскай правінцыі, на граніцы з Карэяй).

Другая група партызан наступае на Фынь-хуанчэнь па Мукдэн-Андунскай чыгунцы. Агенцтва «Юнайтэд прэс» адзначае выступленьне партызан у раёне Сыпінгай-Таонаньскай чыгункі, а таксама на ўсходняй лініі КУЧ.

* * *

ШАНХАЙ, 23. Па паведамленьні «Юнайтэд прэс», войскі Сун Чжэ-юаня (камандуючы трэцяй арміяй кітайскіх войск) пад напорам японцаў пакінулі пункт Саньхэцяо (за межамі вялікай сьцяны, на поўдзень ад Сыфінькоў).

Забастоўка гарнякоў Дамброўскага басэйну пашыраецца

ВАРШАВА, 24. Ужо 10 дзён вядуць барацьбу гарнякі Дамброўскага басэйну, на капальнях «Клімонтув» і «Мартымэр». Прамысловцы пастанавілі поўнасьцю ліквідаваць і затапіць гэтыя капальні, спасылаючыся на нерэнтабэльнасьць вытворчасьці. У адказ на пагрозу беспрацоўя 600 чалавек рабочых «Клімонтув» і каля 200 рабочых «Мартымэр» спусьціліся ў капальні праводзіць там галодную забастоўку пратэсту. Да барацьбы клімантоўскіх гарнякоў далучыліся рабочыя дзьвюх капальняў—«Казімір» і «Іляун» у Стшэмшэцах.

Усебеларуская нарада спажыўкаапэрацыі

27 сакавіка ў Менску склікаецца ўсебеларуская нарада рботнікаў спажывецкай каапэрацыі. Нарада абмяркуе пытаньні аб удзеле каапэрацыі ў надыходзячай пасеўнай кампаніі, аб узмацненьні барацьбы з раскрадваньнем і растратамі каапэрацыйнай маёмасьці, аб задачах каапэрацыі ў загатоўчай рабоце і інш.

Паведамленьні

— ПК ЦКК КП(б)Б просіць т. Розума Міколу Сямёнава (б. старш. калгасу «Чырвоны франтавік», Стара-Дароскага раёну) зьявіцца ў ПК ЦКК КП(б)Б або паведаміць свой адрас, месца жыхарства і работы—Менск, Савецкая, 55, 3-ці паверх, 18 пакой. Просьба да ўсіх партарганізацый, якія ведаюць месца знаходжаньня названых таварышоў, паведаміць ПК ЦКК КП(б)Б.

—ПК ЦКК КП(б)Б паведамляе, што 28 сакавіка 1933 г. у г. Полацке будзе працаваць выязная ПТ ЦКК КП(б)Б па разглядзе наступных апэляцыйных партспраў. Па Полацку на 28/III, у 10 г. раніцы: Дубнэль Д. А. Зэльбста Р. С., Кудо, Кургановіч В. С., Карней О. І., Івалоў В. А., Каралёскі К. К., Пятрухін Е. К., Мінчукоў А. Н., Драер Л. К., Занчэнка В. Д. Па Рассонах на 28/III, у 10 г. раніцы: Сіманенка К. М., Пейпін П. Р., Рондарэнка Н. Д., Вячэрскі Я. М.

—26 сакавіка, роўна ў 4 гадз. дня, у памяшканьні заводу імя Варашылава (пакой заўкому) адбудзецца пасяджэньне Менгарсавету бязбожнікаў. Яўка ўсіх членаў прэзыдыуму абавязкова. На пасяджэньні выклікаюцца наступныя сакратары яч. СВБ: зав. «Камунар», ф-кі «Кастрычнік», 1, 5, 2, 18 і 20 ФЗС.

Адказны рэдактар Г. Н. БРАГІНСКІ.

Першы Дзяржаўны Тэатр (БДТ-1)
Маст. кіраўн. ЛІТВІНАЎ.
СЁНЬНЯ Л. і П. ТУР
ЗЯМЛЯ І НЕБА
п'еса ў 4-х дзеях.
Пачатак у 8 г.

„Чырвоная зорка“ КАСА—ад 1 г. дня — Мастацка-гістарычны фільм 26 КАМІСАРАЎ

ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ Каса—ад 1 г. дня — ЦЕНІ БЭЛЬВЭДЭРА (Маска сарвана)

Дзіцячы гукавы кіно-тэатр Каса з 12 г. ран. — З 23 сакавіка Гукавы фільм у 6 част. АДБІТАК ЧАСУ

ПРАЛЕТАРЫ — ТАЙНА МАЯКА Драма ў 7 частках

СПАРТАК КАСА—ад 1 г. дня — Замежны фільм У апошнюю хвіліну камэдыя ў 5 частках.

Гарбюро „САЮЗДРУКУ“
даводзіць да ведама тых падпісчыкаў, якія не пасьпелі падпісацца на
ГАЗЭТЫ І ЧАСОПІСІ
НА КРАСАВІК,
што яны могуць падпісацца на мясцовыя газэты і часопісі
да 30 сакавіка
ва ўсіх кіёсках гор. Менску
Гарбюро „Саюздруку“.

НАРОДНЫ КАМІСАРЫЯТ АСЬВЕТЫ БССР
ЗАПРАШАЕ
НА СТАЛУЮ ПРАЦУ
ІНЖЫНЭРА-БУДАЎНІКА.
Зварачацца ў матар'яльна-будаўнічы сэктар Наркамасьветы—
Менск, пляц Волі, 23-2.

Пры Менскім Пэдагагічным інстытуце
з 10 красавіка 1933 г.
АДКРЫВАЮЦЦА
5-месячныя падрыхтоўчыя КУРСЫ
НА КУРСЫ прымаюцца асобы з адукацыяй у аб'ёме 8 груп і скончыўшыя 7-годку з дадатковай самаадукацыяй.
Прыём заяў да 5 красавіка.
Курсанты забясьпечваюцца стыпэндыяй і інтэрнатам.
Заявы накіроўваць па адрасу г. Менск, Унівэрсытэцкі гарадок, галоўны корпус (пак. 2-28). Пэдагагічнаму інстытуту.
Дырэкцыя.

Калектыў работнікаў Менгаркому КП(б)Б, гарКК КП(б)Б і Мен. ГК ЛКСМБ выказваюць спачуваньне супрацоўніцы ГК КП(б)Б т. Шнітмэн С. Х. з прычыны сьмерці
яе БАЦЬКІ.

У АДДЗЕЛ абвестак ЗВАНЕЦЕ па тэлефону № 21-358.

Менск. Друкарня «Зьвязды».

Галоўлітбел № 337.